

СПИСАНИЕ НА СТУДЕНТИТЕ ОД ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ВНАТРЕШЕН ПАТНИК

18

ССОФЗО

АФОРИЗМИ

Беа заљубени, тој во себе, таа во друг.

За Маркс религијата беше опиум, за
многумина денес опиумот стана религија.

Додека се бараše себеси, ги губеше
другите. Кога почна да ги бара другите,
се изгуби себеси.

За неуплатените снобови вистината е во
етикетата на винското шише.

Дојдовме до таму што мезето ни стана
главно јадење.

ВНАТРЕШЕН ПАТНИК

Декември 2002 година

Издава:

Сојузот на студентите при Филозофскиот
факултет - Скопје
Бул. Крсте Мисирков - б.б.
ж. с-ка
тел. 116 - 520 локал 230

Уредништво:

Трајче Јовановски
Илија Цурев
Ивана Меговска

Соработници:

Павле Миролајски
Бобан Трајчевски
Димитар Георгиевски
Драган
Зоки
Весна
Ангелина
Деспина

**Техничко уредување и компјутерска
обработка:**

ССФЗФ
+SSPMF lab.

Тираж:

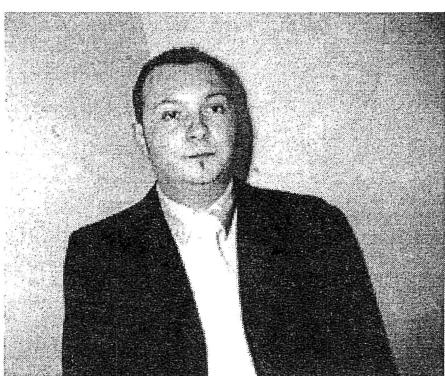
1000 примероци

Според мислењето на Министерството за култура на Р.
македонија, број 08-2765/2 од 14.04.1995 година, за списанието
Внатрешен Патник се плаќа повластена даночна стапка.
Првиот број на списанието излезе од печат во мај 1995 година.

Покровител:

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ - Скопје

ИНТЕРВЈУ СО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА ССФЗФ ТРАЈЧЕ ЈОВАНОВСКИ

в.п.: Со startот на учебната година стартуваше со работа и ССФЗФ, но оваа година со ново раководство и нов претседател, Трајче Јовановски, студент во трета година на Институтот за одбранбени и мировни студии.

T.J.: Најпрвин да им се заблагодарам на сите оние кои ми ја дадода поддршката за да се случи сето ова но во исто време да кажам и дека превземањето на "кормилото" на студентската организација е едно огромно задолжување кон мене и кон студентската организација за уште поактивно вклучување на студентите на Филозофскиот факултет во високообразовниот процес, но и похрабро бранење на ставовите, правата, идеите и слично, на

студентите во рамките на нашиот факултет, но и пошироко.

в.п.: Накратко, плановите на ССФЗФ за оваа учебна година?

T.J.: Нормално и оваа година ќе ги задржиме сите традиционални дејности, но и ќе ги надополниме со нешто ново, се разбира. Освен како што реков "традиционните" како што се: организација за прием на новите студенти, издавање на студентското гласило "Внатрешен патник", филозофските спортски денови, учеството на МСИ-Струга и сл., ќе се обидеме оваа година да го направиме и следново: безусловно зголемување на бројот на дополнителните сесии, ќе поднесеме проекти за подобрување на внатрешниот изглед на факултетот (скалите кои веќе ги користиме за седење да бидат и адекватни за тоа, изградба на нови простории за нашите потреби во кружните делови на факултетот, реновирање на санитарните делови, обновување на една од постоечките фонтани и сл.) како и комјутеризација на факултетот и користење на интернет услуги, и се разбира уште повеќе активности кои заедно со тимот кој работи во ССФЗФ ќе се обидеме да ги оствариме согласно тоа што ќе ни биде потребно во

текот на учебната година и во иднина, а студентите ќе го предложат како идеја или проект. Понатаму оваа година ќе се обидеме да организираме повеќе трибини кои ќе се однесуваат на теми кои се актуелни на сите институти поединечно, потоа организирање на апсолвентски екскурзии, апсолвентска вечер, сликање на апсолвентите за табло, летен камп за студентите од Филозофски факултет, но секако и организирање на повеќе забави како дел од културно забавниот живот кој е нераздвоив дел од студенсткото живеење. Но, како што реков сето ова ќе го збогатиме со идеи и проекти што студентите од нашиот факултет

ќе ги презентираат во студентската организација.

в.п.: За крај?

T.J.: На сите студенти да им посакам плодна учебна година серќно со полагањето испити, но и во останатите свои планови. Воедно ги поканувам сите студенти кои имаат свои идеи како да го подобриме нашето студирање на филозофскиот факултет да дојдат и да се вклучат во ССФЗФ и да го направиме тоа заедно бидејќи **ЗАЕДНО СМЕ ПОСИЛНИ!!!!**

БАЛКАН ТОУ

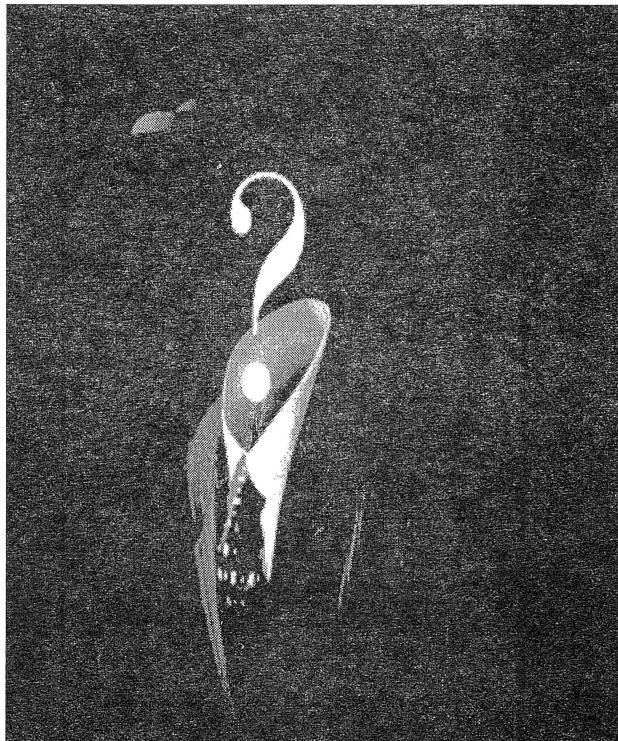
Како ѓаволот бараše дупки во законот? Како социјализмот беше и остана чудо од општествено - политички систем во главите на младите идолопоклоници? Зошто Македонија стана најголем извозник на бејби - ситечки во Европа? Кој го калеше челикот?

Од време - навреме народот се буди и буни, само никако граѓанството да го избере вистинскиот тајминг. Во секоја друга земја опозицијата би добила модност за фер - плеј, ама кога станува збор за Балкан и за реномето здобиено со годините, Буре барут отпаѓаат сите апотези. Денешниов век исполнет со болести од знаење го прифаќа општествениот тек, развој и конституција од Западот, на кој толку му се восхитуваме.

Како ѓаволот бараše дупки во законот?

Со распадот на оддамнешната СФРЈ, во нашава земја настанија огромни политичко - економски промени. Без иронија, во светов исполнет со контрасти, сè се исполнува и по одредено време - надминува. Така и кај нас, довчерашните празнини од закони почнаа да се исполнуваат по тактот на големите влијанија однадвор. БАРАВТЕ - ГЛЕДАЈТЕ.

И оттогаш наваму во вашите мозоци хара ѓаволот и бара црни дупки за своите претставници кои учествуваат во претстават, во која некојси октопод бил лигња, ама некој татарии лавови го хранеле и бодреле да успее во кариерата, бидејќи самиот предмет на разгледување во суштина бил огнен аривист, ама го пратиле Достоевски јабана (на Сибир), па октоподот решил да се распушти и самораспушти и самоиспозатвори по банки од зандани (од Алпи и странски останати институции). И џабе ни на муабетот ако ѓаволот ѓаволски не ги искористеше своите ѓаволски добри маневри да се предефинира во нешто сосема друго: Ангел кој вработува илјадници. Шифра задолжителна, се разбира кога конкурсот е анонимен.

Како социјализмот беше и остана чудо од систем во главите на младите идолопоклоници?

Имаше времиња во минатото кога црниот враг имаше мадиња и сопствена религија, наречена бушава идеологија, застарени, но цврсти принципи кога за крадено јabolko се посетуваа апсаани, а за дрдавни проневери, законот т.е. издиференцираниот општествен механизам од тоа време имаше покритие (како и за недните кредити, се разбира). Денес младите идолопоклоници го заменија ѓаволот како старо, но обновено јадро (комунистичко, се разбира). Не сакам да грешам душа, но ѓаволот дивее и денес.

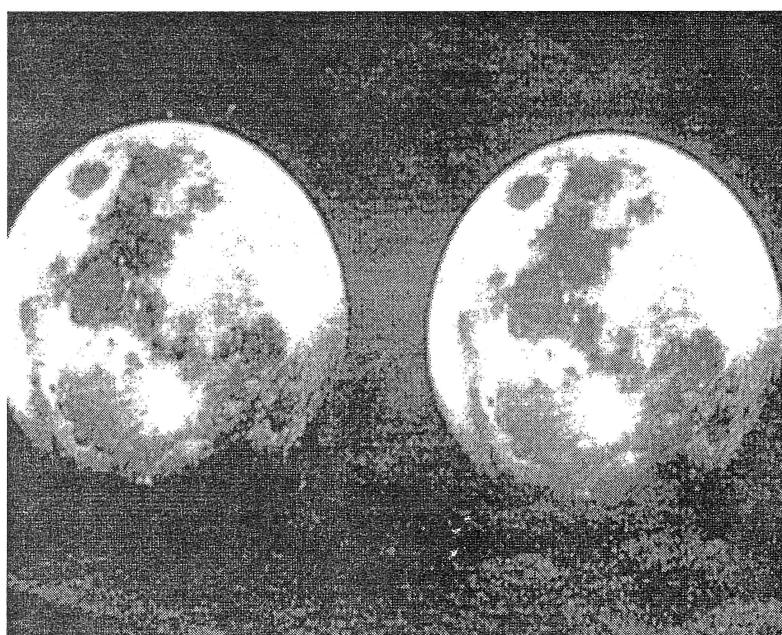
Зошто Македонија стана најголем извозник на бејбиситерки на Европа?

Кога џаволот почна да се досадува со исти те исти општествени норми и услови да се завладее со политичкиот култ и да се изредира нешто ново, покреативно, основано и засновано на религија потуѓа, попосакувана... Тогаш џаволски добро социјалниот хорор на елементарната општествена единка се престори во дивотна рајска градина среде најголемата пустина, среде оазата на мирот - Европа. Колку се луѓево нелогики настроени?

Кој го калеше челикот?

Од дното на пеколот џаволот ги испушти своите пипки во политиката, спортивот, економијата, поезијата, уметноста...

Па тогаш, одгатнете: Кој го калеше челикот?

Во промената на условите кога Македонската индустриска машинерија додивеа бум на Источниот пазар, а дрдавата не виде ништо од тоа зошто пенџерето беше отповеќе отворено, а и тенџерето воедно, а знаете џаволот добро се вовлекува под кода, па...

брешивме да извезуваме бејби ситечки. С9 друго се исцрпи, глупо изгледа, ама реалност е дека ова е исплатлив бизнис и национален геноцид воедно.(преземнео од расказот на добар пријател).

Елиот Марков
(Преземено од Западот)
Делчев го предадоа
врховистите

Нешто малку за нешто тука...

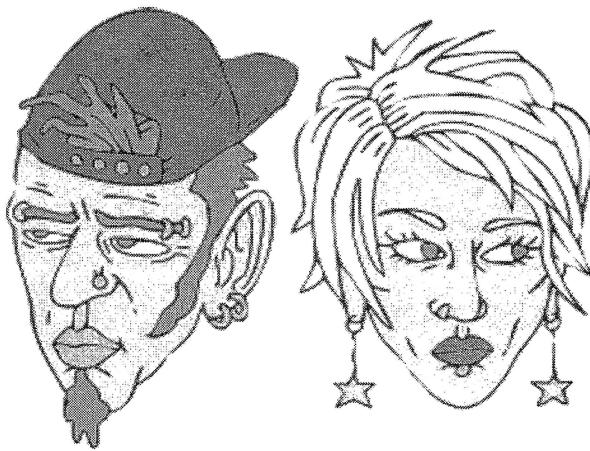
Седат двајца фраери у шема локал и праат муабет. Едниот збори како немал кешарица да иде у Париз да се журка, за ново ауто, да ја почасти малце рибата, ова, она, да имал бар милион марки све ќе било у реду.

Другар му го гледа, се цери мудро и убедливо декламира: - А бе, сељак, милион марки, пари ли се?

После ова двајцата преbaraуваат по џебови два саата да најдат нешто ситно да платат за пијачките, се зајмат по околни маси и среќни што не се задужиле превише фаќаат метак дома, за среќни да сањаат јак камен и благостањето што го нуди истиот. Ова ти е проблем на цела генерација другарче. Сите нешто зборат, се нешто им е досадно, све они виделе, свашта напраиле, па и тешко е брат, градов е монотон до смрт. Али добро, не се баш сите такви у **наше село**. Има и крајно **откачени типови** и типици. Ѓоами се тоа, они отишле горе знаеш, нафурани се, ич не им чука, од висина ти гледаат они на остали од шљам доле. - Ој, бачо, ќе дувнеме малце, ќе се трипаме после, панорамикс не е шала, ќе отидеш је! Има добра журка, трансче, хаусче, доаѓаат грк и шваба, тоа е форта. Сите ќе летаме, ќе се дигнеме во висините и ќе комуницираме на повисоко ниво. Слобода на Тибет (Што е тоа Тибет?) да ја зачуваме мајката земја и слични ствари на кои наводно се палат сите, а 99% немаат појма ни за тоа дека сме ние отруени и заробени многу одамна и нивната висока свест тоа може да го протолкува само **ко уште едно срање од безработни новинари**. - Али - популизам преку левитација - што би рекол неизбежниот Марко Попов.

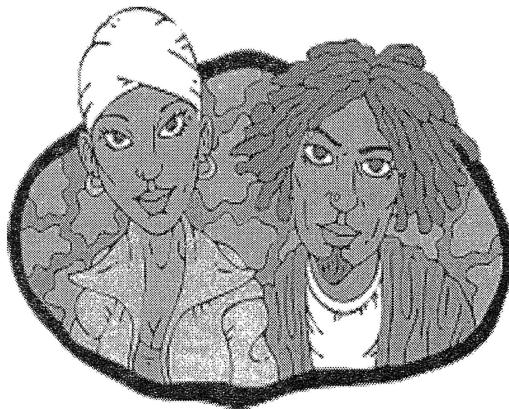
Трета врста се батките и нивните момчиња што пијат, литро со литро у **Опатија, Велчево, Хиподром**. Не се замараат они со свест и милион марки, пушти ти нека вришти певалька, малце шопска и крши тоа флашите. Немаат турбашите нерви да ги кинат со глупости, ко ќе замешаат на маса **девојчињата** иде све у онаа ствар, па отсабајле ќе станеш за истовар на кванташки.

Вака изгледа отприлика нашата метропола, или барем онаа нејзина генерација што претендира да стане клучен фактор на позитивната промена и приближувањето кон Европа на земјата што е клучен фактор се до конечно и убаво заклучување на факторот.

Ипак, со овие три групации не завршува сите! Имаш тука свакаки типои: и татини синчиња и ѓеркички пуни со марки, размазени, досадни и најбитно - неспособни за ништо освен за глуматење светски фаци. Па имаш искломплексирани квази интелектуалци, разочарани, нормално без пари, па имаш локални филозофи, лъти бадијалции, на тони имаш серции, наркоси и алкоси, уметници без уметност, но, со делба, разни спортски сурати, шетачи по кладилници, вошливи бубатори и копанчиња од секаква врста. Имам некое чувство дека у сред оваа сваштарија, буквално се е толку тудно, одвратно и ладно што зимава која лъбезно ни доаѓа, веќе однапред ми изглеа досадна. Едино што ме теши е дека господ има и он мисли на своите скопјанчиња. Си ги сака он нив, и во сред зима со снегот ќе ни прати полна торба добри делби, за да се радуваме. Дури спиете копанчиња, оп, оп, и еве го: Дедо Мраз дошол со санката.

Драган М.
P.S. За Скопје затоа што го сакаме.

Проблемот со кој лутето се соочуваат во процесот на социјализација

Белег на срам: Општествена дистанца и навреда

Различните општества ги казнуваат **лошите луѓе**, користејќи терапии за да ги зауда нарушувањата на ментално или физички болните, и практикува повторно образование (обука) за да се справи со неадекватно социјализирани. Сите овие групи, лошите, лудите, болните и дезориентирани, доживуваат обележување - знак на дискредитација или безвредност, спротивно од симболот на статус.

Грчкиот збор *stigma* (белег на срам) оригинално се однесувал на физички знак кој го означувал загадениот поединец, на тој начин предупредувајќи ги добрите граѓани да избегнуваат близок контакт со личноста.

Порано обележувањето не се креирало секогаш вештачки. Лутето кои биле абнормални, ментално или физички, биле обележани од Господ. Нивната облека и страдање се земале како индикатор за направен грев порано во нивниот дивот или во претходната генерација или во претходниот живот.

Денес белегот обично се доживува како казна. Генерално неговиот ефект е општествена дистанца, недостиг на блискост во општествената интеракција. Оваа дистанца, потоа предизвикува дискриминација и намалени животни шанси. Обележаните луѓе се хендикепирани во натпреварот за моќ, престиж и богатство. Тие можат да имаат потешкотии во извршувањето на важните работи, како што се вработувањето и домаќинството, и тие исто така можат да бидат исклучени од поттчита што нивните постигнувања во друг случај би ја заслужиле. Неколку поединци кои го надминале белегот доволно за да направат големи придонеси (на пример да бидеш главен сакат музичар или џуџе професор на колеџ) често доживувале проблеми со недоследноста на статусот. Некои луѓе им судат за нивната девијантност, додека други ги почитуваат поради нивните постигнувања; тие никогаш не можат да бидат сигурни каков третман да очекуваат.

Однесувајќи се према некого како да е девијантна личност (без разлика дали е точно или не), ние ги ограничuvаме неговите или нејзините законски можности. Белегот станува основа за пророштво што само се исполнува. Поранешните затвореници не можат да добијат многу работни места. Тие се обележани како опасни и недоверливи. Тие сега се соочуваат и со поголеми тешкотии да работат во исправниот свет. Тие можат да изберат девијантно однесување делумно поради белегот што им го додало општеството.

Така, иако избегнувањето на белегот може да ги мотивира луѓето да се приспособуваат, штом тој е присутен, се обидува да ја зголеми девијантноста на оние кои се обележани со него.

Обележаните луѓе можат да бидат прифатени во девијантните субкултури. Овде нивното досие, изглед, однесување или навики се еден вид членска карта. Овде тие можат да најдат алтернативен општествен систем кој ги наградува со почит и поддршка. Во споредба со матичниот систем, овие алтернативни системи се обично прилично ограничени во поглед на позициите и патиштата за нагорна подвидност.

Најголем дел од криминалците со кариера, најдобро работат на полуквалификувано ниво. Работилниците за хендикепираните лица се дури и поограничени.

Денес криминалните кариери стануваат се поактуелни за помладата популација која го следи патот за заработка по најлесниот пат. Во криминалната девијантност или активност, некои луѓе стануваат професионални крадци, потпалувачи, или платени убијци со место во професионалната хиерархија на подземјето. Овие избори се бизнис стратегија, дизајнирани за да ја отстранат конкуренцијата, да ги елиминираат информаторите, или да ги задоволат потребите на клиентите кои плаќаат. Самото занимање е девијантно.

Самите криминалци сакаат да се претстават себеси како искористувачи на можностите за кои другите луѓе се премногу глупави или премногу се плашат да се обидат.

ССФзФ

НАДАРЕНИ ДЕЦА

Во училиштето, со воспитно-образовниот процес практично е опфатена една цела популација, освен екстремно хендикапираните поединци, па поради тоа меѓу учениците од секоја возраст постојат битни индивидуални разлики во поедините способности. Оние поединци кои имаат една или повеќе способности, значително надпросечно развиени, обично го нарекуваме надарени во тие способности.

Основата на секоја надареност е **способноста**. Таа е темел и една од главните детерминанти на воспитно-образовниот развиток на секој ученик, но во исто време на некој начин е и резултат на воспитно-образовниот процес. Поради тоа, во тој процес задолжителен е диференцираниот пристап на секој ученик во склад со неговите реални интелектуални и други потенцијали, а со тоа секако најмногу вреди за поединците каде таквите потенцијали се значително големи. Од тука е и потребата за препознавање на посебно надарените ученици и утврдување на видот и степенот на нивната надареност за да може да се поттикне развојот на тие способности.

Сепак воспитно-образовниот состав со своите основношколски, средношколски и високошколски институции е главен предводник на организираната грижа за надарените. Неговото средишно место произлегува од фактот дека практично сите потенцијално надарени субјекти се развиваат во склоп нма воспитно-образовните активности во текот на релативно долгот период од својот живот (тоа се однесува пре с□ на основното образование) и тоа во периодот кога тој развој е многу интензивен и дека во тој состав делува наставнички кадар кој е стручен и компетентен да организира ефективна и едукативна поддршка на надарените деца. Во таа организација најнапред влегува откривање и идентификација на надарените, нивниот директен педагошки третман како и индиректната поддршка на нивниот развој преку одредени вонучилишни институции, а пред се родителскиот дом.

Поимот надареност

Како и сите други сложени појави, така и за појавата надареност постојат многубројни толкувања, дефиниции и односи како кај лаиците така и во стручните кругови. Дури и меѓу научниците кои исклучиво се занимаваат со истражување на оваа појава, најдуваме на различни ставови за природата и структурата на надареноста и особеностите на надарените поединци.

Не постои еден правилен одговор на прашањето - што е надареност. Постојат многубројни и различни одговори кои се однесуваат на времето на нејзиното појавување, на карактеристиките на однесување или на предвидување на некое идно однесување. Вообично е и меѓу нестручните лица, сфаќањето за надареноста како потенцијал, можност, ветување за некоја идна продукција, идно творење. На ваквиот поим на надареноста се спротиставува поимот творештво: надареното дете ќе биде возрасен творец. Тоа ги покажува карактеристиките кои во возраста ќе резултираат во творечки резултати-уметнички, технички итн. Тоа што е заеднички за надареното дете и возрасниот творец е необичноста и исклучителноста.

Надареното дете се разликува од своите врсници по исклучителноста на своите можности (учење, мислење, реагирање). Возрасниот творец се разликува од другите возрасни по исклучителноста на своите мисловни и уметнички резултати. Ако се земат во предвид и другите облици на надареност и се врши нивно споредување, очигледно е дека необичноста и исклучителноста се нивни заеднички карактеристики. Затоа, поисправно е на надареноста да се спротистави на ненадареноста. Надареното дете не настанува секогаш возрасен творец - светот е полн со просечни луѓе кои имале многу дарба во детството. Исто така не биле сите возрасни творци надарени деца - многу од нив не биле забележани, а некои дури и неуспешни. Според тоа, надареноста во детството не е само облик на зрело творештво, ниту творештвото е зрел облик на надареност. Секој од овие наброени поими, претставува еден облик на надареност кој има свои карактеристики, настанување и развој. Во некои случаи тие меѓусебно се поврзани, а во некои претставуваат посебни појави. Значи, надареноста е најширок поим а другите потесни поими се однесуваат на различни облици на надареност, на различни облици на извонредно, невообичаено и квалитетно функционирање.

Податоците од кои можеме да заклучиме за природата и развојот на надареноста, произлегуваат од многубројните психолошки истражувања кои ни даваат една јасна слика за нејзината природа и нејзиниот развој. Од тука ја даваме и најопштата дефиниција за надареност. **Надареност** е необично однесување кое се согледува во квалитетниот, подобриот, позначајниот резултат од оној што го постигнуваат другите поединци со слични карактеристики.

Препознавање на надареноста

Од развојните модели и сознанија за развивање на надареноста, произлегува дека нема развој на надареноста без организирани и интензивни грижи на околната. Она што е основно за поттик на окolinата е воочувањето на знаковите и сигналите дека едно дете е повеќе од способно. Почетокот на развивањето на надареноста е во забележувањето на сигналите кои го означуваат детскиот потенцијал за постигнување на необично високи резултати во одредено подрачје. Воочувањето на знаковите на способност е најзначајна почетна скала во грижата за развојот на надарените, а тука можеме да разликуваме неколку облици или степени на ангажираност на окolinата кои имаат различно влијание на развојот на надареноста.

1. Забележувањето на знаковите на надареност го започнуваат родителите уште во првата година од животот. Тие кај своето дете можат да забележат дека **диво** реагира на некои карактеристики на околината. И во оној момент кога родителите не ги интерпретираат тие знакови како сигнали за почеток на систематското развивање на **предпоставените способности**, сепак овие забележувања ќе делуваат на нивниот однос кон детето: нивните очекувања ќе бидат големи така што на развојот ќе делуваат како поттик.

- * брзо учење,
- * богат и слочен речник,
- * големо познавање од различни области,
- * самостојно учење од различни извори и др.

2. Препознавање на знаковите на надареност Родителите високо ги поставуваат очекувањата од развојните можности на детето и воедно избираат и создаваат ситуации кои најповолно ќе дејствуваат на развојот на забележаната способност. **Занимавањето** со детето и планираното збогатување на детското искуство како и организирање на склад посложени образовни ситуации во склад со возрастните можности на детето е најчест облик на реагирање на околината, на препознавање на знаците на надареност. Овде ќе ги наброиме најчесто: :присутните знаци на надареност кај основношколската возраст.

Надворешно однесување:

Интелектуално функционирање:

- * добро воочува и ги разбира сложените работи и појави,
- * способност да го воочи битното и новото во односите.

ФИЛМИ

Биографија и филмографија на Чарли Чаплин

Чарли Чаплин, легендата на звучниот и немиот филм е роден во 1889 година во Лондон, Англија. Роден во голема сиромаштија, својата каријера ја започнал уште како дете во патувачките циркуси (варијетеа). Неговата талентираност му овозможува набргу да замине за САД каде започнал во 1913 година, во студиото за продукција Кистон (Keystone) кое се наоѓало во Лос Анџелес (Лос Ангелес), наречено Холивуд (Hollywood), со снимање на кратки шеги. Веќе наредната година (1914), Чарли Чаплин го снимил својот прв филм (улога Chat) во кој успеал да ги потенцира својата изострена техника на перфектна прецизност и разновидност.

Во својот прв филм **Молчеливи птици** (Miming Birds) тој го исказува својот осет за ритам, ретката инвенција, вистински поетски инстикт, надареност за преправање и конечно својство на одличен глумец.

Веќе во вториот Чаплинов филм, се паѓа неговата најславна креатура - клошарот Шарлот. Овој лик на скитник е единствен вистински лик на кловн. Малиот цилиндер, тесното капутче и преголемите панталони кои се врзани со конопна врвка, големите чевли-свртени нанадвор, мустаките и стапот, се далеку препознатливи и разбираливи за целиот свет.

Бидејќи Чаплин потекнува од сиромашно семејство на циркуски артисти (татко му бил обичен работник-акробат, а мајка му чувствителна дена со несигурно психичко здравје), тој уште од мал ги запознал и доживеал сите јадови на Лондонските улици и институции. Токму од тие причини, од неговото лично искуство, Чаплиновите филмови изобилуваат со детали, чувства и моралност...

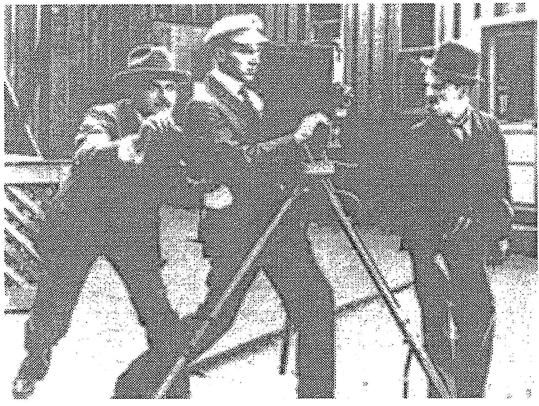
Всушност, ликот на Шарлот го претставува Чаплиновото видување на светот на подредените - видувања кои беа романтизирани, гледиште кое беше преточено во комедија, но сепак вкоренето во непобитна вистина. Ликот на Шарлот, кој на Чарли Чаплин му донесе светска слава, со текот на времето, во Чаплиновите филмови се усвршуваше и разработуваше. Јунакот Шарлот во филмовите **Светлоста на велеградот** (City Lights) и **Модерни времиња**, гледајќи во целина, е посложен од малиот скитник кој ги сними за режисерот Сенет (Senet) - каде избезумено шета околу блоковите на куќите, придржувајќи го цилиндерот на глава додека го бркаат полицајците од кистонската полиција или пак разгневени брадати џинови.

За разлика од претходните актери - комичари, со неговиот стил, кој беше на некој начин многу воздржан, опуштен, економичен, прецизно комичен, досетлив и доста суптилен, тој се наметна многу оригинално во филмскиот свет. Дури многу луѓе кои соработуваа за Сенет, во прво време се прашувале дали Чарли Чаплин (тој мал Англичанец), воопшто е смешен.

Секој реквизит, кој Чаплин го употребуваше во филмовите го вдахнуваше на низа гестикулации, секоја негова постапка беше прецизно изведена и смешна. Но, најбогатата комичност се криеше во самиот лик на Шарлот, во неговите изразни и непосредни реакции, на сè она што што го снаоѓаше. Секој предмет или дејствие, наговестува нешто друго на неговото око кое беше остро и осетливо за асоцијации.

На пример: Во филмот **Заложница** (Pawnshop), будилникот кој во даден момент Чаплин го разгледува, сугерира на конзерва грав, на рачен часовник, на болесник кој го прегледува лекар.

Во филмот **Потрага за злато** (The Gold Rush), изморениот и прегладнетиот Чарли Чаплин доаѓа во ситуација да ја свари и изеде сопствената чевла, врвките му стануваат шпагети, додека клинците му ги заменуваат коските од месо кои слатко ги изглода.

И покрај јавните напади од страна на американската критика (во првите години на неговите филмски остварувања) Чаплиновата слава во САД, сè повеќе и повеќе беше посилна и поцврста. За најголем број на филмовите на Чарли Чаплин, Шарлот е гладен работник, без работа, кој на секој можен начин настојува да ја одбрани својата загрозена егзистенција. Главниот проблем на овој лик е како со досетливост, итрина и вештина да преживее - наспроти сè она што му се случува.

Во еден филм, од 1916 година, малиот скитник се теша со својот близок, кој исто така е гладен скитник и буквально преку неговото тело влегува во филмското студио.

На тој начин, во ова дело, неговата комика е насочена кон разоткривање на сите лаги и трикови кои се случуваат во холивудската филмска индустрија.

Во филмот **Шампион**, ликот на Шарлот заработка како објект за вежбање на боксери.

Во филмот **Банкаг** се воочува извонредна метафора на капиталистичкиот апсурд: Шарлот внимателно ги отвара безбройните прегради на комплицираната каса, за да во последната преграда пронајде метла и кабел за вода.

Во филмот **Провалник** среќаваме лик на свештеник, кој божемски им помага на виновниците, а всушност настојува да им извлече што повеќе пари што тие ги скриваат.

Посебни видови на побуна, се пронаоѓаат во неколку негови филмови од 1916 година, во кои Шарлот се бори со предмети, со подивени објекти кои налетуваат на него.

Во истата година, филмот **Вселение** зборува за нечовечките постапки на ки се излижени бедниците што ја насествуваат Америка - **ветената земја**.

Бегалец опишува лов на човек, бегање на мал несреќник пред мрачните сили на општествениот притисок -таканаречен закон.

Филмот **Кучешки живот** (1918 година) носи кулминација, споредувајќи ја егзистенцијата на велеградските сираци - и од друга страна (кучешката страна) борба за опстанок.

Пушка на рамо зборува за понижувачки околности под кои американските луѓе се бореле во калливи ровови на европските ровови, додека пак **Пастирска идила** од 1919 година, дефинира отворен круг на сиромаштијата и немоќта на работникот да избега од истата.(тоа може да го направи само во сон).

1921 година станува пресвртница на Чарли Чаплин, бидејќи тогаш го снима својот прв долгометражен филм, и по последните дела за **First National**, преминува на самостојно финансирање на своите проекти. Овие проекти на Чарли Чаплин се карактеризираат со повисок поетски облик, носеа во себе монументална визија на дехуманизиран и механистички свет, каде судбината на малиот Шарлот станува сè понесигурна и тажна.

И тогаш следат големите трагикомични филмови на генијалниот Чарли Чаплин: **Тартиф**(1923); **Парижанка**(1923); **Натпревар за злато**(1925); **Циркус** (1928); **Светлата на велеградот**(1931); **Модерни времиња** (1936) ...кои носат визија на капиталистичката дехуманизација на општеството, која сè повеќе и повеќе го уништува малиот, обичен човек, работник и сл. Веќе тогаш започнува јавната кампања против генијалниот уметник, чии форми и методи (можеме слободно да кажеме) дека попримале димензии на монструозен прогон и омраза.

Прогонет како свер, во последниот период на својата работа, во Америка, Чарли Чаплин сепак се бори и се спротивставува на страшниот механизам на владејачкиот капитал и изнаоѓал сили да ги искаде своите хумани идеи. Но, со појавата на Хитлер, веќе за ликот на Шарлот немаше место во филмот. Малиот скитник, кој се нашол во улога на државник - исчезнува и покрај убавината на ликот, глумата...

Без разлика на крајот од славата на Чаплиновиот лик Шарлот, овој лик, односно тајната на силното Чаплиново влијание, скоро како волшебни моќи - кои ги воспоставиле неговите филмови, се спротивстани на милиони гледачи од целиот свет. Чаплиновите мотиви секогаш задржуваат длабоки чувства на болка и горчина - во својата основна релација кон постоењето. Ако ликот Шарлот никогаш не посегнал за

борбата како средство за решавање на своите проблеми, тогаш тоа било затоа што во тој свет-не наоѓал подлога за нејзина реализација. Многупати се поставува прашањето: Зар не беше Чарли Чаплин секогаш препуштен сам на себе, на сопствената сила и издржливост, дури и во најтешките моменти. Но, на мудриот поет и не му требало битка, за да го **сруши** целиот свет. Доволно му било да ја разоткрие и обвини неговата апсурдност, нечовечката логика со која се нагризува и уништува смата себе.

Визуелниот говор на Чарли Чаплин е темелен на неколку класични, сосема едноставни фигури, на јазичната рамнотежа на филмскиот медиум. Прекрасната структура на Чаплиновиот кадар - во кое се живее, смислено делува и асоцијативно се ангажира - може да се препише на повеќе вештини на естрадниот кловн.

И.М

СОЦИЈАЛЦИ?

Почитувани колегии колешки и читатели на ова студентско списание, дали знаете што е социјална работа или пак социјален работник? Модеби прашањето ви изгледа чудно бидејќи знаете или сте слушнале за Центар за социјална работа кој им помага (дава парична помош) на сиромашните, на оние кои немаат ни основни средства за егзистенција, потоа посредува при бракоразводи и старателство на децата, или пак некој од вас едноставно мисли дека социјалниот работник е исто или слично како и социолог. Ова социолог не го спомнувам случајно, бидејќи во повеќето случаи лубето не прават разлика меѓу социјален работник и социолог, не по нивна вина, затоа што на нашите простори недостига (или сега ако можам да кажам) недостигаше информираност на пошироката јавност што всушност значи професијата социјален работник и што се опфаќа социјалната работа.

Затоа ние студентите од Институтот за социјална работа и социјална политика при Универзиетот „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, решивме да го основаме **Клубот на млади социјални работници** Richmon Mary Richmond - пионер на социјалната работа) каде покрај другите цели (само во свое време) прва и најзначајна цел ни е да ја промовираме социјалната работа и професијата социјален работник, да ја запознаеме пошироката јавност со активностите, целите и задачите, методите и техниките, подрачјата и моделите на социјалната работа, да укажеме колку може да биде корисна оваа професија за општествениот живот и конечно, да почне и кај нас да се развива, почитува и да го достигне нивото кое го има во западноевриските земји. Со нашите активности, искрено верувам дека ќе придонесеме на ова поле.

Предмет на науката за социјалната работа е животната ситуација на човекот во интеракција со микро и марко социјалната средина, нејзиното влијание врз неговиот живот и задоволување на животните потреби на поединецот, неговото семејство и општествените групи во контекст на заедницата и нејзиниот вредносен систем. Клучни поими на социјалната работа се:

1. Социјални потреби
2. Социјални проблеми
3. Социјална акција

Освен помагателната функција која е присутна во сите куративни форми на социјалната работа постојат и други функции како што се теоретската што означува подготвување на теоретскиот модел за потребите од подредување на собраниите емпириски податоци, како и објаснување на зависностите кои се набљудуваат. Во социјалната работа може да се говори и за практични функции на социјалната работа како активност. Големо значење и се придава и на воспитната функција (која споед некои сфаќања е и основна теоретска парадигма за социјалната работа која е преземена од социјалната педагогија). Социјалната работа има и превентивна функција, доколку се земе предвид концепцијата според која превенцијата е и воедно и форма на социјалната работа.

Иако теоријата на социјалната работа (социоагологија) сама уште плива во морето на научни дисциплини, сепак, може да се каже дека се работи за професија со големи одговорности, која дејствува на многу подрачја и која бара високи морални особини од профилот социјален работник .

Клуб на млади социјални работници
RICHMOND

Некои стари луѓе се борат за мислењето дека старите луѓе припаѓаат во институциите

Денот кога излегов, и очуштствувај дека облаците се разделија- рече Емили Франкс. Слободата не е никогаш толку слатка, освен кога мислиш дека си ја изгубил, заклучила госпоѓа Франкс, кога против своја волја, рано ова лето отишла во старечкиот дом. Таа има 80 години, а побегнала од институцијата по помалку од еден месец. Таа излегла од таму со помош на нејзините пријатели и клиниката за легална помош, формирана специјално за постарите граѓани.

Иако случајот на Емили Франкс (ова не е нејзиното вистинско име) е исклучителен во некој поглед, на еден начин не е. Практично, според социјалните работници и администраторите во болницата, старите луѓе мразат да одат во старечките домови. Но што да правиш кога твоите деца неможат да се грижат за тебе и кога имаш проблеми самиот да го правиш тоа? Тоа е прашање кое не излегува од глава.

Откако претрпела неколку удари на 70 години, госпоѓа Франкс станала слаба, збунета и тешкотија за нејзините три деца. Таа живеела сама во апартманот откако умрел нејзиниот сопруг пред речиси 30 години. Нејзините деца биле загрижени за неа. Имала кризни телефонски повици, мали несреќи, паѓања. Децата организирале домашна грижа за нивната мајка - од испорака на јадења до 24 часовна помош - но таа сеуште изгледала ранлива. Нејзините деца мислат дека таа е премногу изолирана. И, госпоѓа Франкс признава со жалење дека тие тие чувствуваат како таа пие премногу.

Конечно тие ја убедиле да даде овластување за застапништво (делејќи ги нејзините легални права со ќерката) и да оди во институција. Неразбирајќи што е право на застапништво, таа мислела дека ги изгубила сите нејзини законски права.

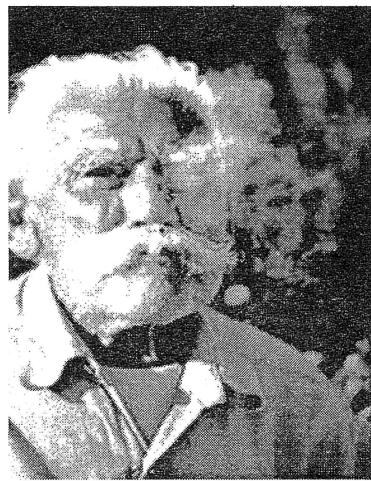
Веднаш во старечкиот дом животот на Емили Франкс станал кошмар. Таа била сместена на спрат каде што најголем дел од жителите биле сенилни. Тие вкочането гледале во сидот и не зборувале. Имало тројца членови од персонал за 74 жители. Таа била исплашена да не го изгуби умот. Таа го мразела местото и се борела да излезе надвор. Сепак, никој од овластените - лекари, администратори во старечкиот дом-на почетокот не ја сфаќале сериозно. Таа била третирана со претпазливост и попустливост што и овозможило да се почувствува како безобразно, одвратно дете, кое не се однесува како што му било кажано. Можеби дури и потежок бил ризикот што таа го превзела со оттуѓувањето од нејзините деца. Секако тие биле длабоко вознемирени од жестината на нејзините протести. Тие биле навредени од нејзината неблагодарност и своеглавост. За нив домот изгледал доволно добар, за мајката домот бил гробишта. Таа не била подготвена да умре. *Приказната како оваа немааш среќни краеви* забележува ќерката на госпоѓа Франкс. *Ние сите се љашиме од губење на конјоролаша.* Тврдоглавата битка на нејзината мајка не била изненадување. *Мојата мајка секогаш беше независна щаа сака да конјоролира.*

Најголем дел од старите луѓе во институциите, обично подлегнуваат по неколку недели и ја прифаќаат нивната судбина. На Емили Франкс и беше лошо. По помалку од еден месец интензивно непријателско однесување и nonstop жалење, помагана и подржувана од постарите пријатели, со помош на центарот за постари граѓани на северен Јорк и адвокатскиот центар за постари луѓе, таа излезе надвор и отиде на купување.

Додека кошмарот сеуште постои, госпоѓа Франкс го припишува нејзиното враќање во душевната состојба и на независноста на нејзиниот адвокат. Сепак, нејзиниот адвокат од адвокатскиот центар за постари луѓе, Џуди Веихл, вели дека тоа не е така.*Емили ѝ оспори штоа сама. Јас само ја информираав коги се нејзините права.* Премногу често вели господица Веихл, постарите луѓе мислат дека немаат права. Искуството на госпоѓа Франкс не е ретко: еден од четворица канадани е веројатно да заврши во некој вид институција на стари години. Во Онтарио има повеќе од 70.000 стари луѓе во различни старечки домови, домови за старите и болници за хроночна грижа, а има драстичен недостиг на кревети. За најголемиот дел старачки домови, минималното чекање е шест месеци.

Коалицијата на Онтарио за реформа на стеречките домови, е само една група во движењето за права на стари луѓе - во САД ова е поврзано со сивите пантери (организација што ги застапува интересите на старите луѓе) - што ќе израсне како и проблемот што да се прави со зголемувањето на бројот на старите луѓе. Во 1970 год., 8% од населението биле над 65 години; до 2020 ќе бидат 20%.

И.М.

Култура и општествени организации

Брачните обичаи во Пакистан

Во земја каде родителите кои очекуваат дете, нормално се молат за син, но фармерскиот работник Мохамед Бахал очајно се надевал на ќерка.

Му ветив девојка на мојот пријател која ќе се мажи за неговиот синг, рече 53 годишниот татко на 5 деца, додека ја жнееше пченицата под распламтеното сонце, на имотот на неговиот газда.

Но секогаш јас добивам синг-оплакуваше тој. Очајно ми треба ќеркаг. Господинот Бахал, кој сака да му се оддолжи на својот пријател, обезбедувајќи девојка за брак со неговиот син Џани Букс, следи еден од најстарите селски обичаи во пакистанската јужна провинција Синд.

Договорените бракови се норма на секаде во исламски Пакистан, но ова оди до крајни граници меѓу сиромашните

селани во најдалечените делови на Синд. Неродените и бебињата девојчиња, често се трампаат како невести во договорите меѓу семејствата, што прави пародија на законите кои ја поставуваат минималната возраст за брак на 16 години.

Она што би можело да биде локален рекорд, било пишано во еден весник, каде читател од Каирпур напишал дека, 18 месечно бебе е пмадено за 70 годишен старец по име Али. Али, за кој зборуваме не моде да се пронајде во оселата од оваа област, 350 км северно од Караби (тој веројатно и несака да биде пронајден, затоа што бракот е нелегален), но приказната не изненади никого.

Жените сеуште се третираат како пар стари чевли, рече Гулзар Унар, претставник на жените во собранието на провинцијата. Јас сакам да се обидам да ги запрам овие детски браковиг.

Таа рече дека размената на неродени бебиња невести се само дел од пошироката серија, нефтер брачни обичаи во Синд кои им овозмодуваат на мадите да ги третираат нивните ќерки како залог и да праќаат невини девојки, да бидат конкубини на религиозните лидери. Слудбениците во седиштето на советот во селото Пакачанг рекоа дека познаваат локални девојчиња стари 3 и 4 години кои често, во тајност се омажени со стари мажи.

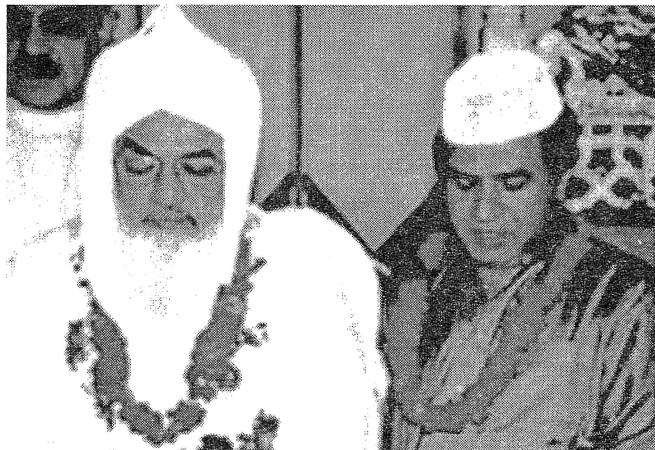
Се разбира, ние ги немаме овие бракови во нашите документи, рече постариот слудбеник. Во зависност на нивната возраст, девојчињата модеби ќе работат за семејството или ќе бидат третирани како сопруги.

Мохамед Хусеин Сидичи, судија во исламскиот суд, рече дека раните бракови понекогаш потекнуваат од формите на уцена, сеуште прифатени од некој рурални племиња.

Според овој систем, мажот кој е несрекен со неговата жена, може да ја прогласи за неверна и да ја исфрли од дома-некои племиња дозволуваат и убиство и потоа да бара нова жена од неговите роднини по брак, да ја заменат неморалната што му ја дале.

Родителите без друга ќерка или ќе ветат неродена или ќе ги присилат нивните роднини да му дадат братучетка или внука. Селските даночници, понекогаш земаат дете од некој фармер за да го казнат за неплаќање на заемот, додаде господин Сидичи. Таа подоцна ќе биде омадена за некого или ќе ја чуваат како слугинка

Како извртување на руралните брачни обичаи е практиката на мажење на девојката за куранот и нејзиното чување дома, затворена и девица до крајот на нејзиниот дивот.

Според Гулам Али, локален писател кој ги проучува традициите на Синд, ова е почитуван обичај, кој често се употребува од земјосопствениците кои имаат ќерки, а немаат синови. Тие не сакаат да ги делат нивните поседи со зетовците-рече тој.

Освен земјопоседниците, во руралниот Синд доминираат наследните религиозни лидери, за кои се верува дека се диви светци. Традиционално тие градат хареми од девојки, подарени од нивните верници.

Селанец, следбеник на религиозниот лидер - столб на народната религија, која го игнорира ортодоксното исламско гадење од светци, светилишта и култови- понекогаш му ја дарува својата ќерка за возврат на молитви кои се или треба да бидат одговорени.

Бидејќи религиозниот лидер нема потреба од брачни формалности, откако локалниот следбеник љубезно ќе му ја остави ќерката, таа останува во неговата приватна резиденција, внатре чувана од жени и од мажи на портата.

К.Г.

ШТО Е ЦЕРЕБРАЛНА ПАРАЛИЗА?

Медицински, церебрална парализа или скратено ЦП е трајно квалитативно моторно пореметување кое се јавува пред третата година на животот, а е последица на непрогресивно оштетување на мозокот.

Церебралната парализа настанува поради оштетување на една или повеќе области во мозокот кои се задолжени за контрола на телесните движења и положбата на телото. До оштетување може да дојде пред или по раѓањето на детето како и во текот на самиот пораѓај. Церебралната парализа опфаќа поголем број на различни пореметувања и пречки, од готово неприметн, па сè до оние посериозните. Пореметувањата на моториката се типични и најзабележителни карактеристики на церебралната парализа. Но покрај основните пореметувања на моториката, може да постојат и други потешкотии: оштетување на видот и слухот, проблеми со говорот, отежнато учење, епилепсија и заостанување во менталниот развој.

ПРИЧИНИ ЗА ПОЈАВА НА ЦЕРЕБРАЛНА ПАРАЛИЗА

Скоро 50% од децата со церебрална парализа се предвремено родени. Во многу осетливиот мозок на предвреме роденото дете понекогаш доаѓа до крварење, со мозочко оштетување како последица. Други причини за церебрална парализа моде да бидат:

- ✓ недостаток на кислород, пред, во текот и после раѓањето.
- ✓ зголемена долтица по раѓањето
- ✓ инфекција на мајката во текот на првите неколку недели од зачнувањето
- ✓ зголемен крвен притисок на мајката во текот на бременоста
- ✓ инфекција на новороденчето(пр. менингитис)
- ✓ повреди на главата и мозокот во период на развој на мозокот

КОЛКУ ЛУГЕ ИМААТ ЦЕРЕБРАЛНА ПАРАЛИЗА?

Церебралната парализа може да се појави во секоја фамилија, во сите социјални средини, кај луѓе од било која раса, кај особи од двета пола. Иако се познати многу фактори на ризик, како што се предвремено раѓање и мала телесна тежина при раѓањето, говорејќи воопштено не е можно точно да се предвиди кај кои деца ќе се појави церебрална парализа. Церебралната парализа не е заразна и не се наследува!

Зачестеноста на церебралната парализа не е секогаш и секаде иста, но генерално во текот на последните дваесет години е во постојан пораст. До овој пораст е дојдено претежно поради зголемувањето на бројот на предвремено родени деца. Имено, во услови на современа медицинска нега, сега преживуваат предвреме родените деца кои порано не би останале во живот и кои можат да имаат различни оштетувања. Денес од илјада живородени деца измеѓу две и седум деца имаат церебрална парализа.

Нема податоци за точниот број на деца со церебрална парализа во нашата земја, иако се проценува дека на подрачјето на Р. Македонија, на популација на возраст од 3 до 18 год. на секоја илјада, две деца имаат церебрална парализа

КАКО МОЖЕ НАВРЕМЕНО ДА СЕ ОТКРИЕ БОЛЕСТА?

Со **вообичаени** лабараториски истражувања не е модно да се дијагностицира церебралната парализа. Постои можност за откривање на некој мождани оштетувања со современи техники, но некои оштетувања не можат да се откријат ни на овој начин.

Рана проценка на церебрална загрозеност на детето е можна исклучиво во соодветни специјализирани здравствени установи. Откривање на првите знаци на неуромускулна неспособност и пореметување на моториката, може да ги спроведе само посебно обучен лекар специјализиран во оваа област, а првите знаци за успореност и пречки во менталниот развој само специјално оспособен психолог.

Многу рана проценка на церебралната загрозеност на детето се врши во првото тромесечје, а рана во второто и третото тромесечје од раѓањето. Со раното откривање на церебралната парализа детето мора веднаш да се вклучи во комплетен третман и терапија. Раниот третман се однесува на сите загрозени развојни подрачја.

ВИДОВИ ТРЕТМАНИ

- Кинезитерапија, физикална терапија, работна терапија
- Ортопедска хирургија
- Фармакотерапија
- Стоматолошка превенција и лекување
- Логопедски третман
- Психолошки третман

ПРЕДУЧИЛИШНО И ОСНОВНО УЧИЛИШНО ВОСПИТАНИЕ И ОБРАЗОВАНИЕ

Во поглед на предучилишното воспитание и образование, се препорачува детето со пречки во развојот, према целокупната здравствена ситуација, интелектуалните модности, емоционалната и социјалната зрелост, да се вклучи во отворена предучилишка установа, специјална воспитна предучилишка установа за деца попречени во развојот, или дневен престој при соодветна здравствено - хабилитациона установа.

Децата со церебрална парализа се вклучуваат во редовни или специјални програми на основно училишно образование. Нивото на училишниот програм, како условите и видот на едукација се препорачуваат врз основа на целокупните сетилно-моторни модности на детето, општата здравствена ситуација и пред сите интелектуалните способности.

Децата со нормална интелигенција се вклучуваат во редовните програми во локалните редовни училишта, во програми во училишта за телесно инвалидни деца во кој градивото од редовниот програм се усвојува со специјални методи кој се прилагодени на децата со телесна попреченост. Доколку моторното ограничување е од помал степен, а постојат изразени сензорни пречки, детето посетува настава по редовен програм при училиштата за слабовиди, односно глуви. За деца со нормална интелигенција но со значајни моторни ограничувања или други здравствени проблеми, се организира настава во домашни услови по редовен програм.

Лесно ментално ретардираните деца се едуцираат по специјални програми. Во специјални основни училиштата деца со церебрална парализа се вклучуваат деца со комбинирани пречки во развојот.

**Горан Петрушев
Дипл. Дефектолог**

САЈТОВИ

www.inkblotmagazine.com

Овој сајт содржи интересни содржини. Во делот Archives има рецензии на нови и постари издања со интервјуа и фотки. Во links се приложени линковите на многу други познати бендови, магазини и уште многу други работи поврзани со музиката. Интересно е што можете да оставите ваша лична нивната mail адреса со што станувате од нивната mailing листа, а можете да испратите рецензија за нешта који се допадне па може и ќе ви ја објават.

www.kompaktsite.de

Оваа веб страница е една од најпосетуваните музички страници бидејќи во себе има акумулирано дискографии на многу познати имиња од светската музика како што се Apex twin, Bjork, Stereolab, The orb, Plastikman, Lithops и други како и листа на издавачки куќи.

www.digitalartifact.org

На овој сајт се наоѓаат рецензии на многу познати имиња како што се: Moby, Orb, Underworld, Ronisize, Daft Pank како и на нашиот Кирил (Homebound) кои се поделени во категории. Има интервјуа и уште многу интересни работи - погледнете сами.

НАПРЕД

Темни облаци надвиснале,
силни вресоци писнале.
Голема бура надојде,
Ппотопи корен одголен
разниша камен зацврстен.

Загрози ниви и долини,
поплави села и градови.
Истури тешки гревови,
донесе бездни денови.

Светна денот,
а уште е ноќ.
Се огласи петел од непознат
правец,
од гнездото свое,
птицата летна.
Низ матната бура,
каменот светна.

Одиш напред,
а назад е мрак.
Граблива птица - се истури врз
тебе,
во очај падна,
и тивко рече
- НАПРЕД ...

Борче Миленковски

Статија за постдипломци

Во домот за постдипломци

Професори или постдипломци

Тоа што се случува таму изгледа така:

Околу 50-тина со решенија за сместување во овој дом останаа на улица. Старите станари кои по правило треба да им ги отстапат местата на нивните помлади колеги како што е законски и морално, велат дека тие немаат право да им се закануваат со полиција рекетари и оти тие недоразбирања доаѓаат од ректорот Анчевски и комисијата за доделување решенија. Ректорот се оградува од

проблемот со тоа што смета дека треба да се реши помеѓу старите и нови станари и дека со години нерешливиот проблем модат да го решат само постдипломците доколку го сторат тоа што го зборуваат.

Старите станари објаснуваат дека знаеле што ќе се случи и затоа пред неколку години поднеле предлог до ректоратот да ги откупат домовите во домот за постдипломци, со тоа што би се решил проблемот со вселувањето-иселувањето на новите универзитетски кадри

КАФЕЗОТ НА ЉУБОВТА

Ja гледам тишината,
кафез,
оддалеку во темницата маглива,
те гледам тебе светлива,
како воздухот струејќи покрај тебе
ја носи амфората на твоите мириси.
О, како би сакала да го заробам
тој твој воздух во својот
напатен здив.

Се сеќавам на денот проклет,
гледајќи те како бубачка која
лази на студениот камен во
светлината,
сега дојде мракот во душата,
а Ти полета од каменот
претворајќи се во светулка
и сите оние мали инсекти
се собраа околу тебе,
но, не да те допрат,
оти се плашат да не ги подгорат
своите мали телца.

А јас сега седам заклучен во
правта,
гледајќи низ призмата на чашата,
а тоа суштествовнатре само
говори!

- Посакај желба,
јас ќе ја исполнам.

- Посакај повторно,
јас ќе исполнам.

- Застрашен јас низ светот бегам:

- Бегај исекту, додека
имаш душа,
бегај кажи им на другите
дека нешто е ослободено
во нивниот град,
нешто што се храни од
желби...

Слушај ја музиката на
нивната агонија,

јас сум она што ја
црпи моќта на
вашата надеж,
поштеди ме, дете,
јас сум Принцот на душата твоја,
јас сум Очајот.

ЗА ТЕБЕ

Дали е доволно да ти речам
ТЕ САКАМ,
дали е доволно да направам
с то што знам,
за да те усреќам.
Дали е доволно да те љубам
како што не сум љубела досега.
Дали е доволно од мисли
да не те избришам,
срцето да ти го дадам,
за да целосно те освојам.

За Д.Ш.
Јуковик Мерсида
(Педагогија)

НЕПОВРАТ

(од збирката песни *Боите на вечноста*)

Те гледам низ прозорец,
крупна капка во очите,
седам немо и без страв,
сеќавајќи се на тебе.

Златникот полека исчезнува
зад карпите,
а јас тонам во моите солзи,
тонам за тебе.
Болката никако да помине,
ја молам и проколнувам да тргне
со невреме,
но таа веќе пуштила корени
и расте во мене.

Сега не и можам ништо.
Ја чувам во меката почва,
ја чувам во градите,
ја хранам со солзи и мисли,
проклети мисли за тебе.
Но јас знам горчино моја
темна иднино,
доцна е за с...

Те гледам од далеку
чекориш смело,
без грам мекост и добрина,
а во душата твоја тврда,
пуста бела ледина,
те гледам од далеку светиш,
а некаде овде,
лежи душа измачена.
Чекорам со боси нозе

по патеката натопена од моите солзи.
Од сите страни звуци на плач и темнина.

Ветрот вее како луд по косата,
и испушта песни од дамни времиња.

Седам на црн камен
стар со векови,
и слушам приказни од борови
за јато исчезнати галеби.
Се одмарам.
Гледам во зелената ливада,
и те замислувам.

Чекорам...
Под моите нозе сува земја,
а дождот веќе одамна не паѓа,
шкрипи,
како да се распаѓа.
И пак се сеќавам...

Се стопи во мојот стих,
кога немав што да напишам,
ги разбуди тешките букви,
што дремеа во моите песни.

Ги осветли страниците
на една младост што расцветува.
Сивилото полека избледува
Црните рози овенаа,
новиот ден ме милува,
и помислата на тебе одивува.
Ноктата веќе почнува,
горки мигови убиваат сонови,
твоите зборови,
меч со две острини

копја фрлаш по мојата душа,
без да размислиш.

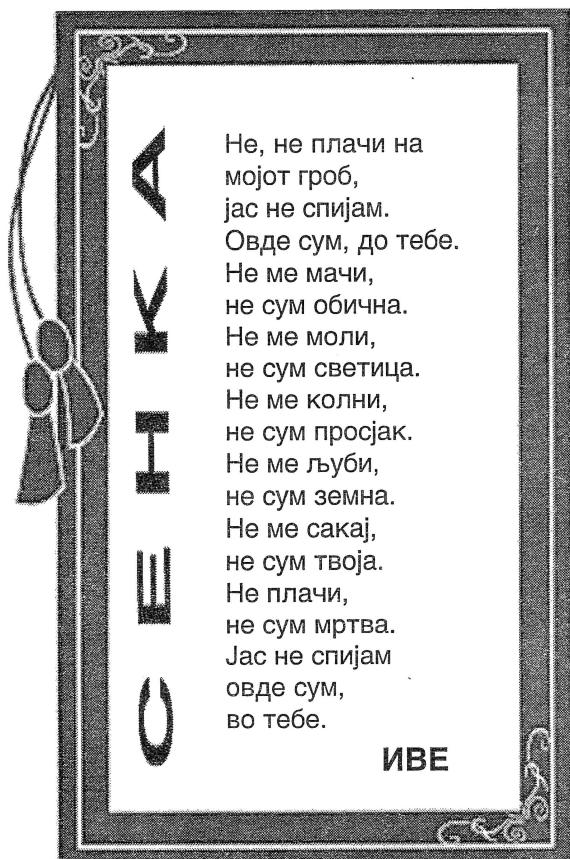
Тешки синцири ме стегаат околу вратот,
и пресекуваат во дишењето.

Солзи претешки од орган по болни,
ја мачиш мојата почва,
газејќи по неа
со тешки чекори.
Се будам.

А златникот во кого е вредано
моето минато,
полека се издига над карпите.

Се ширши миристот на зелената долина,
По мојата тврдина.
Трагата на црниот камен
полека потемнува,
црвената роза побелува,
а јас стојам мирно,
како во рај,
и полека стареам.

Јуковик Мерсида

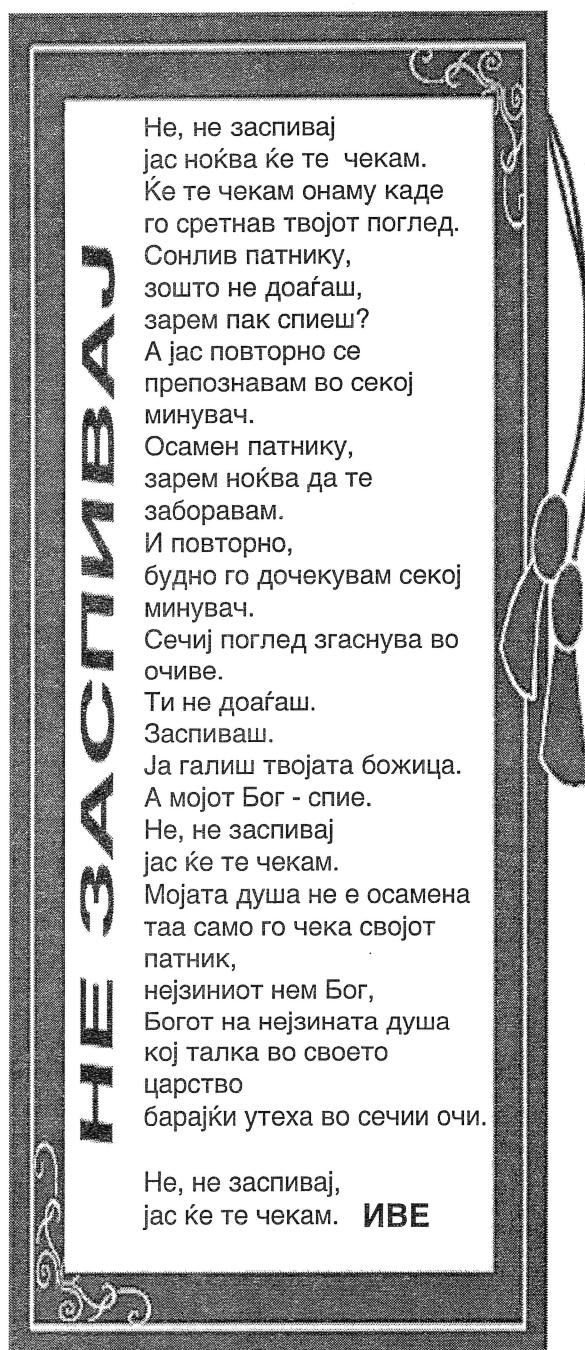

Сеуште звони...
Сакам да допрам до
тишината,
да го освојам човекот
наречен музата кој доаѓа,
но си оди.
Сеуште звони...
Сакам да ја обединам светлината
и да ги обојам очите
наречени сонце кои плачат,
но си одат.
Сеуште звони...
Проклет будилник,
ја брка мојата музата
а јас само залудно ги
затварам очите.

Иванка Каракабакова

Создади ме од мудроста.
Височините нека бидат
сенки за далечините.
Молкот претвори го во
совршеност.
Но, не барај ме
јас веќе постојам.

**Иванка
Каракабакова**

Не, ти не го сонуваш
бисерот на мојот свет,
ниту крикот на твојата душа.
Не го сонуваш
зракот на новото утро
само копнегжот по
следната преродба.
А, скитнику,
заспиваш ли?

**Иванка
Каракабакова**

ЗА НЕГО

Ти го дарувам и
последниот дар,
и последниот миг воздишка
ти пракам.
Повеќе не те чувствувам,
замини тивко
и покори и се на судбината.
Ноква не те љубам,
ноќва звездите се мои
сопатници,
ноќва не ќе плачам,
нема да те молам.
Ноква ќе ти простам ако
заминеш засекогаш.
Зaborави ме.
Колни го денот, ќе ти
простам,
мрази ги звездите, колни ме
мене,
не можам да бидам
само твоја.

ИВЕ

ТИ

Изгубена во мракот,
распарчена од светлината,
однесена од ветрот,
прикована овде се стопив.
Вешто и сигурно
создаде тело,
создаде ум,
создаде вечност.
Создаде душа
и создаде болка.
Ме создаде мене
несомнено да те уништам
Тебе.

ИВЕ

И тивок сон блада во
овој ден,
со чија ли радост
да наздравам,
за чија ли младост.
Каде ми е патот што
вечерва судбината
го сплете во
прегратките
на мојот шепот.
Казна ли е ова или
суров сомнеж кој се
пробива
низ мојот грев.

**Иванка
Каракабакова**

САЈБЕР ТЕРОРИЗАМ САЈБЕР ТЕРОРИЗАМ

Огромните достигнувања и развојот на врвната технологија, софистицираните компјутерски системи го отворија новиот "сајбер простор", кој постојано ги уништува старите традиционални форми на организација, однесување и верување. Сајбер информациите доведоа до сајбер револуција и до појава на информатичкото општество, во кое доминира трката за информации и за комуникациски технологии, паралелно со светската либерализација и слободна циркулација на луѓе, стоки и идеи.

Денес, триесетина години после воведувањето на терминот, концептот кибернетика, тој неизбежно постана примарна компонента на голем број значајни термини: сајбер општество, сајбер политика, сајбер економија, сајбер војна, сајбер тероризам, сајбер криминал, во чија суштина најскапоцената круна претставува сајбер информацијата.

Изградбата на современи и флексибилни компјутерски комуникациски системи и поставување на TCP/IP протоколот како универзален протокол за комуникација, овозможија информациите низ светот да се движат со неверојатна брзина,

пренесувајќи ги сите настани во една нова димензија на комуникација, наречена сајбер простор. Новите форми на војување, а и тероризмот како специфична, современа "форма на војување", ќе коегзистираат во исто време со "сајбер -просторните" напади.

Сајбер тероризмот е значаен подсистем на сајбер војувањето, и е многу потежок за откривање и спротивставување, бидејќи скоро е неможно да се одреди политичката припадност или спонзорите на неговите извршители. Сајбер војувањето е насочено спрема информациите и информативните системи што даваат поддршка на цивилните и воените структури на противникот. Тоа навлегува во сфера која е многу прсуптилна од физичките напади и уништувања, односно дејствува врз протокот на информациите во мрежите и манипулира со нив (прекинува, видоизменува, додава и сл.). Неговите активности се насочени првенствено кон информациите кои се пресудни за функционирање на цивилните и воените системи како и контролата на авиособраќајот, стоковите берзи, меѓународните финансиски трансакции, логистичките потреби и цели. Можностите за енормно нарушување на националните компјутерски системи и можноста да го загрозат нормалното пулсирање на општествениот живот, како и опасностите за масовно загрозување на животите на луѓето придонесуваат терминот "сајбер тероризам" да биде отколен со чувство на страв и завиткан со велот на мистериозност. Ако војувањето со информации, без сомнение, ќе претставува начин за војување во иднина, тогаш и иднината на тероризмот неизбежно ќе биде суштински детерминирана со појавата на сајбер тероризмот. Привлечноста на војувањето со информации спонзорирани од државата е толку голема што многу нации не ќе можат да одолеат на овој "предизвик и искушение". Меѓутоа, сајбер тероризмот во иднина ќе претставува нова "фатална привлечност", за голем број на терористи и терористички организации. Овој тероризам е нај јасен пример за глобализацијата на светот, но истовремено и негово "вонбрачно иалаво дете", кое опасно ќе ги загрозува комуникациите во воената сфера, службите за итна медицинска помош, системите на сообраќај од различен вид, телекомуникациите и другите добра.

Исто така, неговите "хакерски игри" може да предизвикаат хаос и анархија преку нападите на банкарите и други финансиски и компјутерски врски и тотално да го парализираат животот во големите урбани центри на најразвиените држави. Во нивниот широк дијапазон на активности спаѓаат и користењето на приватните информации во функција на изнудување исти форми на сајбер криминал, преку влегување во мрежите, како и физичко и електронско уништување на дигиталниот информациски систем. Веќе не постои дигитален уред кој не може да стане жртва на компјутерските вандали и терористи. Сите уреди поврзани со компјутерите "можат да станат цел на хакерите, кои преку глобалната компјутерска мрежа можат да внесат дигитален код што ќе го наруши нивното регуларно и нормално работење. На секој уред што се поврзува во мрежа можат да му испратат низа дигитални команди што ќе направат уредот да работи онака како што ќе посака креаторот на тие команди. Класичните системи за заштита се речиси беспомошни во поглед на методите што ги користат деаешните хакери и сајбер терористите.

Главна опасност денес претставуваат хакерските кодови,

кои користејќи ја секоја пригода се имплементираат во некоја затворена компјутерска мрежа, креирани се така што можат самите да се активираат и да биде ефектот уште постршен, самите да го изнаоѓаат патот за своето размножување, ширејќи го "злобниот код". Исто така и принтерите кои постануваат се пософицирани, надградени со побројни софтверски апликации за поддршка може да бидат искористени за хакерски сајбер терористички упади во мрежите.

Во правна смисла, сајбер тероризмот претставува намерна злоупотреба на дигиталниот информациски систем, мрежа или компонента што ја заокружува или комплетира терористичката борба и активност. Последица од злоупотребата на системот нема да биде директно насилиство против луѓето (што не е исклучено на пример со падање на авиони, хаос во болниците и слично), но сепак ќе може да предизвика страв, зголемување на светскиот криминал со најбрзо темпо, најголема стратешка ранливост на сите витални општествени функции, огромни човечки страдања но и жртви како "колатерална штета". Во овој контекст, уште постражен е фактот што овие суптилни дејства може да иницираат и кибернетичка војна или да "наместат" определени држави да отпочнат класична војна, како одговор на сајбер дејствата "преземени од друга страна". Според определени американски размислувања само е прашање на време кога САД може да го искусат "сајбер перл харбур", кои би имале опустошувачки резултати, кражби на електронски фондови на податоци со кои би се подржале терористичките операции, препраќање, пренасочување на пратките со оружје и слично. Но веројатно најопасна е евентуалната симулација на "сајбер Чернобил" хаварија. Во општествата на третата технолошка револуција постојат две основни методи преку кои терористите можат да извршат терористички напади. Првата метода е кога самата информациска технологија претставува цел на терористичките напади. Со изведување на определени саботажи (електронски и физички) врз информацискиот систем, ќе се обидат да го уништат или да извршат прекин во функционирањето на информацискиот систем и информациската инфраструктура, во зависност од самата конкретна цел. Втората метода е кога информацискиот напад претставува средство - чекор за спроведување кај поголема операција. Овој чин имплицира дека терористите ќе прават напори за манипулација и експлоатација на информацискиот систем, кражба на информации како алтернатива или принудување - "програмирање" на системот да врши функција за која не е наменет.

Нападот со информациската технологија е лесно изводлив, со примена на евтини средства кои лесно се прикриваат и виртуелно се недофатливи. Ако е познато дека терористите "лудуваат" околу нивната медиумска промоција, ако е познато дека нај посакувана цел на терористите се медиумите, тогаш со сигурност можеме да констатираме дека можностите на терористите за несметан упад во осетливата информациска технологија едноставно ги зголемува нивните можности за "информатичко војување". Тоа е само уште едно совршено оружје во богатиот арсенал на оружја на терористите кои неуморно ги следат сите современи трендови и во оваа значајна сфера.

Ако денес постојат огромен број на објективни и субјективни пречки за отпочнување на сајбер војни од поголеми размери (пр. меѓународната економска зависност, ескалацијата и одговорот од другата страна со воен конфликт, немање на технолошка подготвеност), тогаш за новите "терористи" не постојат никакви пречки, нити "црвена линија" за отпочнување на сајбер тероризмот на глобален план.

Невидливиот непријател вооружен единствено со лап топ

персонален компјутер, конектиран на глобалната компјутерска мрежа, "вооружен" со огромно човечко знаење трансформирано во дигитален код, кој одлучува со огромна деструктивна енергија и огнена желба да ги оствари своите мрачни цели, впловува во напад со тешко препознатлив правец, но со единствена цел: електронски атак врз државната информациска мрежа од огромно стратегиско значење за несметано функционирање на сите витални општествени функции.

Тоа е злокобното лице на сајбер терористот и на сајбер тероризмот, опасна закана за националната безбедност на определени држави, смртна закана и за глобалната безбедност во наредниот период. Тоа е опасност блиска до атомска бомба.

Инвазијата на сајбер просторот и понатаму продолжува со огромна брзина, со брзината на развојот на моќната офанзивна компјутерска технологија. Светот повторно се наоѓа пред уште еден нов и мошне опасен сериозен безбедносен предизвик однајголемото зло - тероризмот.

Прагматистички медитации

Јорданчо Секуловски

Тој
може б
најубедливио
втемелител на
рационалистичкот
лудило кое владе
до ден денешен.

Не сакам да ја повторам грешката на критичарот кој критикувајќи го оној кој цврсто тврдел дека ја осознал вистината и прогласил крај на трагањето, самиот критикувајќи го ја прави истата грешка, т.е. тврди дека ново осознаната вистината не е вистината, туку нешто друго е истата ја претставува.

Ниту пак би сакал да навлезам во шизофрената поделба на бинарни метафизички опозиции, каде имаме бескрајни кружни или елиптични навраќања кон истата, секогаш истата приказна за логосот или неговите синонимни деривати како Бог, разни супстанции, начела и слично.

Значи јас не ја зборувам вистината, она што јас го зборувам е сместено во следниот модел на размислување, кој гласи:

Епистемологијата како реалистичка концепција е прагматички стерилна и аксиолошки шизофrena, додека епистемологијата како прагматистичка концепција е можна и пожелна

Зошто велам можна и пожелна, а не единствена вистината, бидејќи ниту постои референтен модел, ниту јас сум видовит. Но една анализа на вреедносните системи кои се актуелни досега ќе покаже дека сè што се случува на било кој специјален план е метафизички структурирано.

Севкупниот политички живот е онто-теолошки конципиран, потоа тута е религијата како последна линија на одбрана на метафизичкиот начин на размислување, како и севкупниот источен мистицистички и севкупниот западен рационалистички дискурс, освен одредени исклучоци кои се на посакуваната и задоволителна дистанца за да го согледаат овој проблем.

Еден од луѓето кои даваат најголем придонес за состојбата во која сите ние се наоѓаме е (нај)големиот рационалист Рене Декарт.

Намерно велам **владее** бидејќи едностраниците дефиниции за човекот како разум, рационално, религиозно и друг вид суштество, в чии бинарни опозиции и ограничувања се продлабочува ефектот на шизофреност, со сè поголемиот антагонизам меѓу овие бинарни опозиции, и аксиолошките импликации кои ги продуцираат макар и тоа согледаме (засега) конечниот резултат.

Крајниот резултат се психолошки, општествени, државни, економски, национални, расни и какви ли се не војни. Сè е една и единствена причина, затоа што некој знае вистинито и што е праведно да се чини.

Веднаш да расчистам со приговорит типот: **ама во нивните ставови никаде не се ги за насилие**. Насилието е составен дел на метафизички концепции каде во центарот секогаш доброто и злото како бинарни опозиции и нивните деривати. Нема оправдание за било каков член на насилие, во било која форма.

Но во метафизичките дискурси се имаме алиби во онто-теолошки општески констелации го чинат.

Дури и еден Хајдегер беше ректор на Берлинскиот универзитет за време на фашистичкиот режим, во Хитлерова Германија, режим кој молил одобруваше.

Декарт е голем мислител како и многу други претходници, но тоа не значи дека тие навистина ја осознале вистината. Декарт ни говори дека разум е единствениот критериум со кој можеме да дојдеме до истинито познание, а расудувањето е единствени кој навистина спознава.

Тој го продлабочува расцепот меѓу мисл и материјата, душата и телото. Тој теолошки конституира расцепот на материјална и духовна супстанција.

Не постои предлингвистичка свест, ни светот има јазик со кој нам ни се обраќа, како што го тврди Рорти.. Единствено ние можеме да зборуваме за суштество и не го можеме да зборуваме за јазички ентитети и не го можеме да зборуваме за склонови. Како што вели Де Карти, метафизиката на присуството е метафизика на отсутното, она што никогаш го немало...

**СОЈУЗ НА СТУДЕНТИ
НА
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ**

**ТЕЛ: 02/ 116 - 520
ЛОК. 230**

E - MAIL:

SSFZF@MAIL.COM.MK

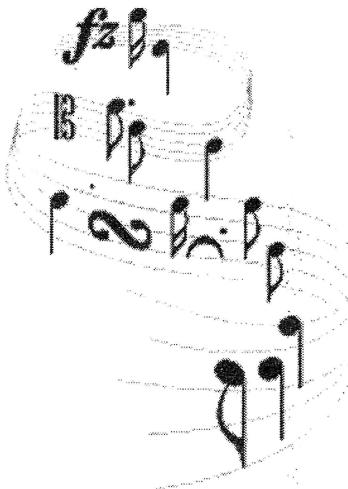

Џорџ Харисон

Од долината на солзите
 си замина најмладиот Битлс, а воедно и најмалку експлораторијалниот. Овој човек беше дел од најголемиот бенд на светот, а кој со светлосни години беше дел од звездената популарност на преекспонираниот двојец Ленон / Макартни. Имајќи ја во предвид доминацијата на Џон и Пол во творештвото на Битлси многумина се изненадија кога ги видоа срамежливи творечки произнесувања на Џорџ. **Тоа е како да имаш дијареа , а да ти е забрането да одиш во тоилет.**

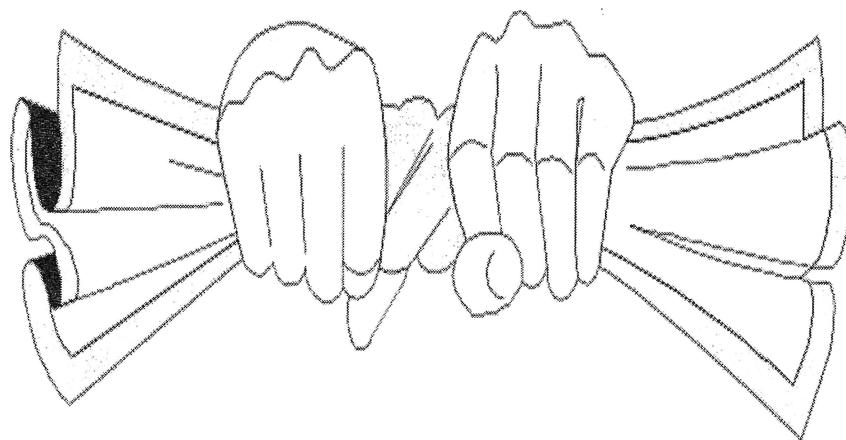
Како и да е тој придонесе многу за бендот.

Ги напиша: Something, Tax-man, While my guitar gently wipes, Within you, и др. кои спаѓаат меѓу најубавите на ливерпулската четворка.

Иако беше во константна сенка на своите колеги, од која не можеше да излезе долго време сепак со својата музика докажа дека е одличен композитор.

Воедно тој е првиот член на Битлси кој успеал со својата кариера да дојде то врвот на топ листите во САД и Британија. Што и да се напише за него не може да се прикрие загубата на современата светска поп-култура со смртта на Џ. Харисон. Приказната за него и понатаму ќе продолжи. Ќе почне развивањето на опусот на Харисон, на Битлси и ќе се штанцаат необјавени снимки, постери, маџици т.е. ќе се случи сеопшта **распродажба на болката.**

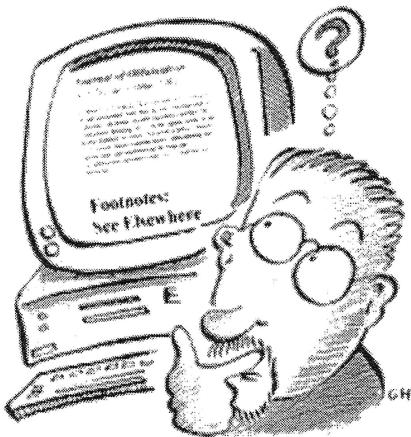
Во прилог на книгата на Проф.д-р Златко Жоглев

Компјутерирација и општеството

Марксовата мисла велеше дека: *Религијата е опиум за народот*. Јас во склоп на овој прилог ќе кажам дека компјутерот е опиум за народот во денешницата и ќе продолжам со читат од книгата: *Компјутерот како ентитет кој има свойство на Бог и тоа како сеприсутен, семоќен и сезнаен, кој ќе претставува вовед за изградување на една нова светска религија*

Додека во 1983 година, американското списание TIME, Блер (англиско-лабуристички премиер) во 1997 година потпиша договор со оснивачот на Microsoft - Бил Гејтс, за 100 % компјутерирација на школството во Велика Британија и додека во Македонија (од неодамна) се појави и првиот компјутерски криминал, некои телевизиски реклами ви укажуваат дека, компјутерски необразованите луѓе во 21 век ќе имаат ист третман како неписмените после 1945 година.

Сето ова го презентирам за да ви укажам дека компјутерот веќе масовно пенетира на општествената сцена. Задржувајќи се на авторовиот труд, тој успева да не воведе во неговата пишувана *виртуелна реалност* и неговата социолошка ЗД - имензионалност

ПРЕКУ
теориско - појмновна рамка при проучувањето на проблемот продолжувајќи со социолошкиот приод, па сè до третата глава која е столб на целата книга, а тоа се општествените последици од компјутерирацијата во повеќе области и нивоа.
- економската
- политичката
- образовната
- медицинската
- културната

Прикажувајќи ја компјутерирацијата како нож со две сечила, нејзините позитивни и негативни ефекти, тој успеал да го демистифицира, преку неговото настојување за планска, рационална и контролирана употреба на компјутерот (компјутерирацијата). Задржувајќи се секогаш на една антропогцентристичка линија и умерен оптимизам дека компјутерот (изацијата) ќе работи во интерес на човекот, а не против човекот.

Книгата *Компјутерирацијата и општеството* на авторот Д-р Златко Жоглев е прва од овој тип во Македонија кој укажува на високиот дострел на социологијата при проучувањето на одредени општествени проблеми, но и на авторовите предиспозиции за понатамошни научни достигнувања.

Достапен за сите читатели, со јасен и едноставен стил на пишување, само ќе допринесе да овој научен, социолошки фундамент биде во вашите раце и во вашата лична библиотека.

БОГАТСТВОТО СКРИЕНО ВО СЕКОЈ ОД НАС

* Ризницата се наоѓа скриена длабоко во Вас. Одговорите на желбите на своето срце, барајте ги во самите себеси.

* Големата тајна чие решение го имале најзначајните луѓе од сите епохи, лежи во нивната способност да ги откријат и да ги ослободат силите на сопствената потсвест. И Вие сте во состојба да го сторите истото.

*Потсвеста ги знае одговорите на сите прашања. Доколку, непосредно пред да заспнете и соопштите на својата потсвест **Сакам да се разбудам во 6 часот**, таа ќе ве разбуди точно на време.

*Потсвеста е градител на Вашето тело и е во состојба да ве лекува. Секоја вечер потонете во сон со помислата за совршено здравје и Вашата потсвест, како верен слуга, ќе ја изврши наредбата.

* Секоја мисла е причина, а секоја особина, нејзина последица.

*Ако сакате да напишете книга или драмска претстава, да одржите успешно предавање, тогаш својата желба внимателно и со лъбов соопштете и ја на потсвеста и таа ќе Ви ја исполни.

*Човекот е како капетан што управува со брод. Само правилните наредби го водат бродот до пристаништето, затоа и Вие мора да и издавате (да имате правилни мисли и ментални слики) на својата потсвест што управува со сите Ваши искуства.

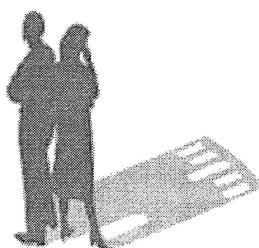
*Никогаш не ги употребувајте изразите: **Toa е прескало Не сум во состојба да го сторам тоа** Потсвеста секогаш ќе ве сфати сериозно и ќе се потруди навистина да не стекнете пари, односно да не се оспособите за тоа кон кое што се стремите. Наместо тоа, зборувајте си на себеси **Во состојба сум си да сторам со помошта на мојата потсвест**

*Законот на животот е законот на вербата. Вербата е мисла што се раѓа во умот. Не верувајте во работи што ви причинуваат штета и болка. Верувајте дека потсвеста е способна да ве лекува, да ве вдахнува, да ви дава сила и да ве води во подобра иднина. Успехот во животот е пропорционален со вербата во успехот.

*Да ги промените своите мисли, ќе ја промените и својата судбина.

(Извадок од книгата **МОЌТА НА ПОТСВЕСТА** од Џозеф Марфи)

Јуковик Мерсида

Дали ќе дозволиме Република Грција да не прекрстува и да ни ја фалсификува историјата

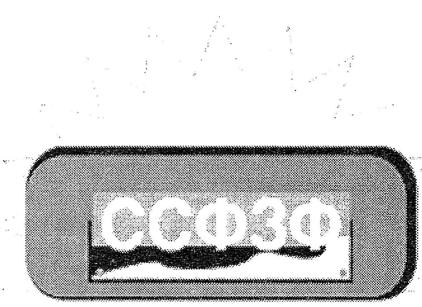
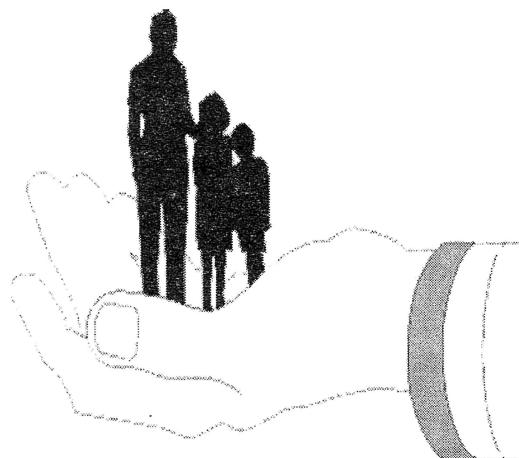
И повторно ни се случува гром од ведро небо, гром со кој треба да се дотолчи постоењето на македонската нација. Повторно нашите политичари, свесно или несвесно, си допуштаат грешка која ќе има несогледливи последици за македонската нација. Зарем не им се доволни грешките со менувањето на знамето, името на државата, сега сакаат да го потврдат, со откажување од постоењето на македонското малцинство во соседните држави, потпишувањето на Рамковниот договор и голем број на други грешки. Во последните денови актуелно е решавањето на проблемот со името, за кои се изнаслушавме најразлични предлози, но покрај името со тој документ, кој впрочем е изготвен од страна на Меѓународната Кризна Група на мала врата сака да се истурка и еден друг проблем кој ќе има катастрофални последици за македонската нација и историја. Што всушност ни нуди тој документ? Во него пишува дека Македонија треба да го почитува и заштитува наследството на грчката традиција во рамките на Р. Македонија. За каква грчка традиција всушност станува збор, кога во Р. Македонија никогаш не живееле и не живеаат Грци или пак конструкторите на овој документ мислат на античката и византиската традиција во Македонија која за Грците, а најверојатно и за оваа кризна група е Грција, прашањето е дали ние треба да го прифатиме тоа, и да и дозволиме на Грција, историјата на античките Македонци да ја претставуваат како грчка што всушност би претставувало и присвојување на делата на античките Македонци како нивни (грчки) и византиската традиција и култура која во никој случај не е грчка, туку е универзална. Дали како грчка традиција ќе може да се прикаже андартското движење во Македонија од 1904 - 1908 година, кој од страна на грчките историчари е претставено како **македонска борба** што всушност претставуваше вистински геноцид на македонскиот народ, односно како што е денес модерно да се каде **вистински тероризам**

Што всушност ќе се случи ако се прифати овој документ таков каков што е? Тоа ќе значи дека Грција всушност ќе има екслузивни права на оваа територија како историски наследник и во иднина ќе има културни а со тоа и територијални претензии врз Република Македонија. Всушност Грција во иднина очекува македонската држава да се распадне, и грчката држава да присвои дел од колачот, наречен Македонија, што се потврдува и со изјавата на г-дин Г. Панголос дека Грција нема да остане рамнодушна во евентуалното распаѓање на Република Македонија. Во друг дел од документот пишува дека Македонија се обврзува на професионална соработка во духот на школството за трагање по вистината за да се унапреди заедничкото разбирање на историјата и да се поканат меѓународните фактори за да ја испитаат образовната постапка за предметите историја и географија. Што всушност значи тоа, како прво никогаш немало усогласување меѓу македонските и грчките историчари за деловите од историјата кои ги засегаат двете нации, при што меѓународните фактори би се залагале или би предложиле тие делови од историјата да се преправат по грчки терк или едноставно да се избришат од наставните планови во школството, а се со цел за соработка и добрососедски односи, при што македонската страна по обичај би ги прифатила тие забелешки. Што всушност би добиле ние? Историја по мерка на Грција и на меѓународната заедница, историја во која нема да се учи за античките Македонци, за Самоиловата дрдова бидејќи тоа би ги загрозувало интересите на византиската **Грчка цивилизација** и би се откажале всушност од целокупната наша средовековна историја. Тогаш се поставува прашањето чија ќе биде таа историја? Спрема толкувањето на грчките историчари таа сигурно би им била припуштана на

Всушност нашата држава ќе има име, но не и нација, а со тоа ќе станеме плен на културните и политичките амбиции на соседите чии пропаганди и ден денес продолжуваат. Што ќе стане со идните генерации? Тие секако дека ќе знаат за Филип и Александар. Но, ќе ги знаат, така како што ќе ни наложи Грција. На пример: Александар нема да се означува со епитетот Македонски како што е во античките извори, туку со епитетот Велики, како што единствено се означува во грчката историографија. Постоењето на Самоил и неговата држава ќе се претстави како темна дамка во историјата на Византија, бидејќи грчката историографија нив ги третира како Варвари. Дали треба да се откажеме од Негушкото востание? Од Солунските атентатори? Од ВМРО кое всушност во 1893 година е создадено во Солун? Од двајцата најголеми македонски идеолози - Гоце Делчев и Крсте Петков Мисирков? Од Илинденското востание и да го нарекуваме лажно востание, затоа што така го третира грчката историографија или да ја прифатиме тезата дека тоа е бугарско? Или треба да го премолчиме андартското движење? Да ги заборавиме лубето како Павлос Мелас или костурскиот Митрополит Германос Каравангелис? Дали треба да заборавиме на Загоричани или на Зеленичката крвава свадба? Дали треба да заборавиме и Букурешкиот договор од 1913 година или 1924 година кога 84.000 Македонци доброволно се иселија од Егејскиот дел на Македонија? Зарем е можно да го заборавиме теророт на Метаксас, кога илјадници Македонци беа депортирани по островите само затоа што беа Македонци? Или да се заборави фактот дека за прв пат во историјата со закон, на еден народ му беше забрането зборувањето на неговиот мајчин јазик? Или на Граѓанската војна во Грција кога Македонците на најгруб начин беа изманипулирани од страна на КПГ или на претерувањето на 30илјадите деца? Едноставно треба да се сфати дека ова не може и не смее да се заборави. Си го поставувам прашањето дали некогаш Грција би се откажала од нејзината историја во Северен Епир, Источна Тракија или во Мала Азија, односно дали некогаш ќе исчезнат илузите на Грција за остварување на Megali idea (голема идеа), според која најголемиот дел од Република Македонија, сè до Бакарно Гумно (што отприлика се поклопува со северната граница на римската провинција - Македонија) треба да и припадне на Грција. Одговорот секако е НЕ!

Очекувам нашите политичари да го следат примерот на грчките политичари, да ги штитат националните интереси исто така како што ги штитат тие. Крајно време е и ние еднаш да ги воспитаме идните поколенија како што ги воспитуваат во Грција и за нас мора да важи она што важи за Грција: **Татковината над се**

Александар Јаневски

Градот - природно место за човекот од Запад

Градот стана природно место за западниот човек. Тој е скоро во целост околина направена од човекот. Раката на неговиот творец може да се види на секаде, од со графити покриените метроа, до со алюминиум и стакло обложените облакодери. Како место за живеење, човекот се адаптира, ги исполнува неговите еколошки ниши, одговара на неговите притисоци, се обликува со неговите барања. Како производ на човековиот немир, градот го искачува модерниот човек во сите негови димензии: Хаосот и жештината на невниманието, колежот; а секаде немирот на човечката борба и промена.

Американскиот сон за добар живот е создан во нашите мали градови. Но во последната половина од дваесетиот век, градот ја понуди најголемата надеж за повеќето од нас. За среќа или за жал, ние сме обврзани за неговиот иден развој.

ГРАДОТ НУДИ МНОШТВО СТИЛОВИ ЗА ЖИВОТ

За среќа или за жал, ние сме обврзани за неговиот иден развој. Без разлика дали можете или не можете да го искористите неговото предимство, градот преку своите многубројни и различни локации, нуди мноштво животни стилови - од боемски до конзервативен, од нежен до вулгарен.

одразувајќи ги боите и вревите на светските народи и убедувања. Во градот е модно да се искуси противречноста на идеи, вредности, стилови на дивот. Како и да сака некој да дивее, веројатно е дека во градот некој друг веќе дивее на сличен начин. Модно е да се оди и да се види што значи тоа, да се почувствува нешто од мирисот и вкусот на различниот начин на дивот, да се сети нешто од неговото срце. Модно е да се остане отворен и согласен со Теренс:*Јас сум човек и ништо човечко не ме навредува*

Често сте се запрашале *Како на пример, изгледа добриот град?* Некои од нас би кажале дека добриот град е убав, додека многумина сметаат дека нашите

, градови, всушност се грди. Грдоста, се разбира, е работа на културно условената перцепција. Од оваа перспектива, урбаната грдост може да се рефлектира во низата придавки кои нужно значат нерурално, масовно, нечисто, непошумено, не зелено, избезумено, хаотично итн.

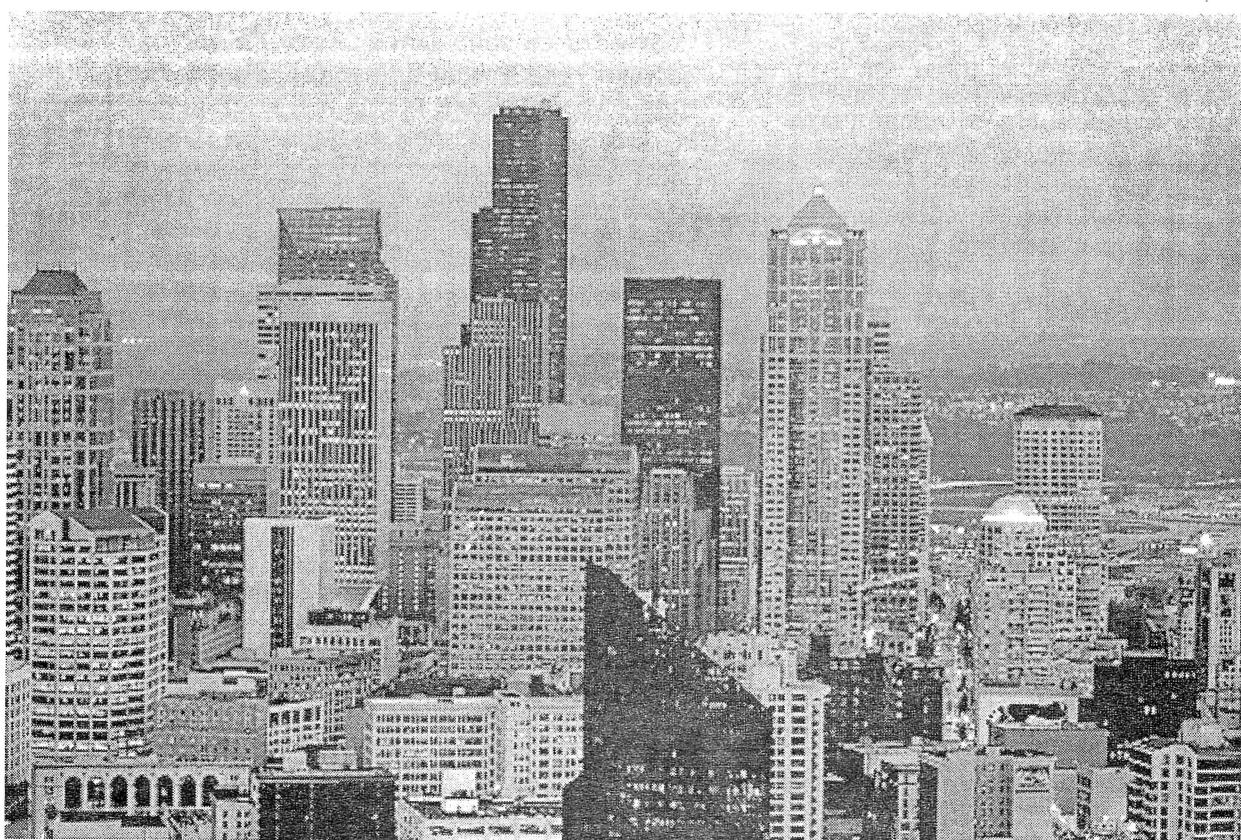
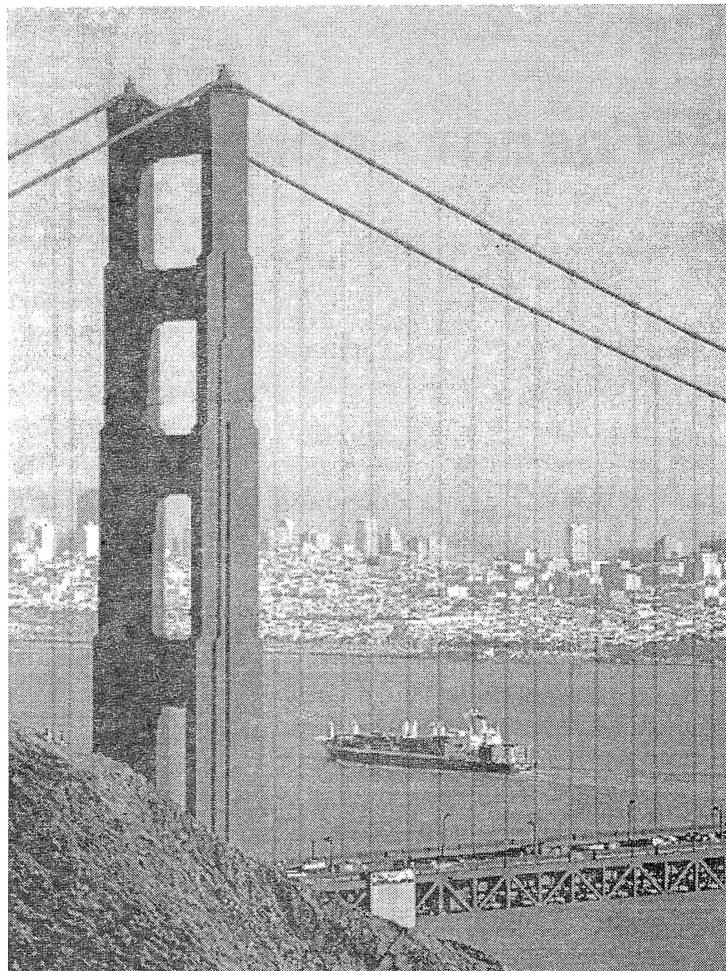

Многу американци мислат дека големиот град има потреба од нешто

за да ги оттргне нивните мозоци од неговата урбаност. Сан Франциско ги има своите брегови, својот залив, трамваите и мостот Голден Гејт; Атина својот Акропол; Рим неговиот Колосеум; Копенхаген - Тиволи; Париз - Ајфелотата кула и Лувр. Ако го спротиставиме ова со Чикаго и неговите пазари, Балтимор и неговите пренаселени сиромашни делови и Лос Анџелес со неговите спорудени автостради и го имаме градот без неговите украсни излези, градот во неговата

функционална форма. Така доаѓаме до точката како некои луѓе го разликуваат **доброт** град од **лошиот**. Доброт, како Сан Франциско, може да опстане како добар од неколку перспективи, но главно од оние на туристите. Ако физичката страна на градот, видиците, јадењето и разодонувањето се пријатни, тогаш градот може да биде согласен како добар од перспектива на туристот. Постојаното живеење таму може да биде нешто друго. Од перспективите на жителите, доброт град многу повеќе се согледува преку услугите и атмосферата што ја нуди - парковите и рекреацијата, градскиот транспорт и школите, дури и неговата даночна структура. На што наликува животот од ден на ден зависи многу повеќе од тоа како се управувани овие услуги, потоа како им личи градот на туристите, а сепак добар дел од парите потрошени за обнова на нашите градови да изгледа дека е потрошен со цел да се зголеми нивната туристичка атрактивност.

(М.П.)   3.

Институт за Класични студии

Филозофскиот факултет во Скопје е прва високо - образовна установа формирана по ослободувањето на Македонија на мајчин јазик. Првите чекори за остварување на оваа идеја - прв универзитет во Скопје - биле на почетокот на 1945 година, иницирано од комисија во чиј состав бил и академик проф.д-р Михаил Петрушевски (докторирал класична филологија на филозофскиот факултет во Белград 1940).

Свеченото отварање на првиот македонски универзитет т.е. филозофскиот универзитет било на 29 ноември 1946 година со две групи: Историско - филолошки оддел и Природно - математички оддел.

Историско - филолошкиот оддел го сочинувале следниве студентски групи: класична филологија, македонски јазик, историја со историја на уметност, романска филологија и класична книдевност.

Значи, институтот за класични студии е еден од основоположниците на филозофскиот факултет на мајчин јазик. Воедно, академик проф.д-р Петрушевски бил и првиот декан а подоцна и ректор на универзитетот. Многу важна карактеристика е да се спомене дека во 1950 година професорот Петрушевски е иницијатор за издавање на научното списание **Жива антика** кое се издава до денес и има висок рејтинг во научниот свет како меѓународно списание, атестирано како такво од УНЕСКО и во него свои трудови објавуваат многу видни научници од повеќе земји од светот. Секако, преку размената на списанието, институтот за класични студии остварува соработка со бројни научни институции од целиот свет. Исто така, значаен е фактот, што од институтот за класични студии произлегуваат двајца видни академици: академик проф.д-р Михаил Петрушевски и академик проф.д-р Петар

Хр. Илиевски.

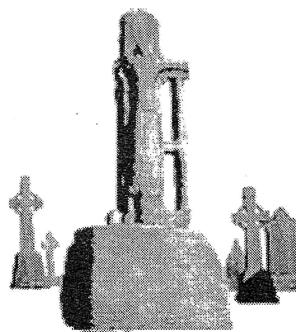
По долгогодишното работење, институтот за класични студии минатата година го одбележа јубилејот 55 години класични студии. Свеченоста се одржа во салата за седници на филозофскиот факултет на 25.12.2001 година. Уводниот збор на промоцијата го имаше проф. д-р Витомир Митевски - раководител на институтот. Воедно се промовираа најновите книги на членовите на институтот. Најголем новитет е првото издание на латинско - македонски речник од Валериј Софрониевски, кое е од голема важност не само за институтот, туку воопшто за македонската култура. Понатаму беа промовирани следниве книги:

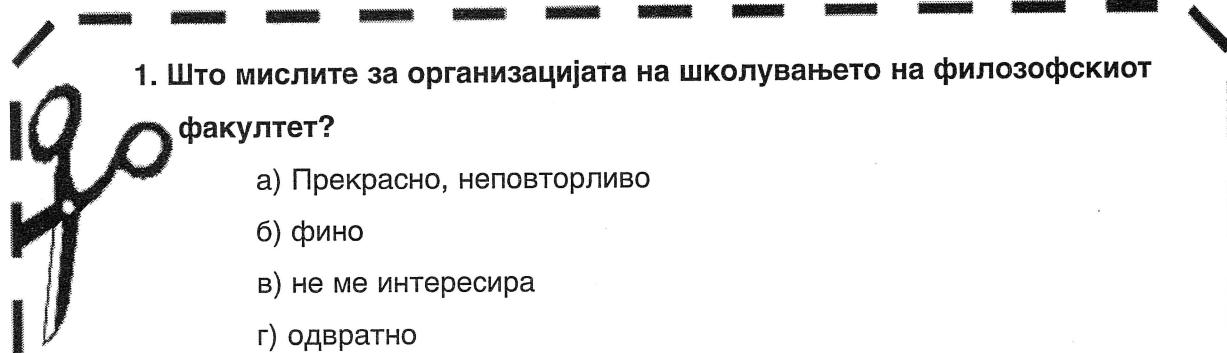
Античка епика од Витомир Митевски,
Александровата анабаса од Аријан, во превод на Маргарита Бузалковска Алексовска, **Дванаесет римски цареви** од Светониј, во превод од Весна Димовска и Воислав Саракински,

Жаби од Аристофан, во превод од Весна Томовска.

Промоцијата беше проследена и со пригодна програма подгответа од студентите на институтот за класични студии. Имаше и излодба на книги од членовите на институтот. Оваа година од голема вредност е да кадеме дека има Web магазин на здружението на класични филозози **АНТИКА** www.systasis.org.mk.

Името на списанието *systasis*, што во превод значи СОСТАВ во потполност се оправдува, затоа што членовите од редацискиот одбор сакаат да реализираат состав од прилози на класичните филозози, историчарите, археолозите, филозофите, што се занимаваат со цивилизациите на Стара Грција и Рим и со нашето културно и историско наследство од овие цивилизации. Покрај научните и стручните трудови, списанието предвидува и трудови од областа на дидактиката на класичните дисциплини, како и прилози на младите - студентите на институтот за класични студии и пошироко.

1. Што мислите за организацијата на школувањето на филозофскиот факултет?

- а) Прекрасно, неповторливо
- б) фино
- в) не ме интересира
- г) одвратно

2. Дали професорите се коректни и фер?

- а) Да, многу
- б) не гледам професори
- в) не им е гајле

3. Би издвоиле ли професори кои ве воодушевуваат?

---

4. Би издвоиле ли професори од кои ви се лоши уште кога ќе ги видите?

---

5. Имате ли чувство дека за некои предмети знаете повеќе од професорите?

- а) нема теорија
- б) не сум размислувал/а
- в) не зезај, јас за нив сум гениј
- г) одвратно

6. Студентски прашања се:

- а) За почит
- б) бирократи од прв степен
- в) кошмар во булеварот Крсте Мисирков
- г) има и бетер

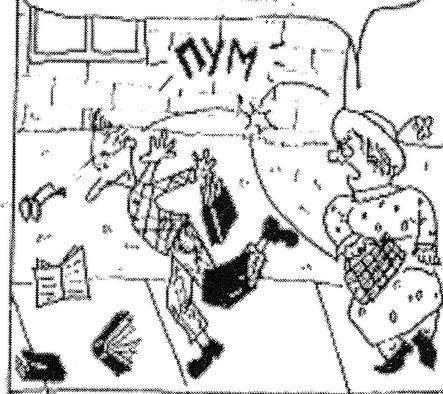
7. ССФЗФ е место каде што:

- а) очекувате (и добивате) помош
- б) непотребна и некорисна организација каде нема што да се добие (направи)
- в) може да си фатам швалер/ка

КАДЕ СО ТОА КУПИШТЕГО, ОМНИА МЕА
КНИГИ БЕ МОНЧЕ? "МЕКУ ПОРТО"
ТЕТКЕ!

НА МАЈКА ТИ ТАХА ДА И РЕЧЕШ
МАНГУШИШТЕ НИЕДНО!

	сложен збор	американски политички антагонист	вулсусна кукла	град во Романија	остров во Атлантик	мал вечен број
стапалки						
книзи фантометар Киро						
којугтерка за очели						
плад од дад					Зандија трудоделјујче аре- ди	
гориши, погачица Кристине				Роберт Амън стремнички ката Павлик		
Норвешка	наиме неко поддобрена на Ивана, свештена сопка.		оринчка птица во Нагасаја, речиси из шарка			село во Веленско
марка трактори		седалиште железнико- сено во Битола				
знак за копчите						
богија сарај од светоките војви	дел од автомо- бил знак за кръстоскот					
запирка				појамчет Монтански кандидски почири		
град во Нигерија			вилчарка птиција иза подгориен ректор			
хрватски Фудбалер Шукар					атлантески запирчи кртиш Том	
кинород		град на Финики- нија турка база				70%
знак за лентан			македонско старо римско поодраз			
поседувач						
сече во Кинеско						

